

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРАКТИКУМ

З КУРСУ МАКРОЕКОНОМІКИ

(основні поняття, формули, тести, завдання, проблеми, література)

(для самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальностей
6 .050100 – «Економіка підприємства», «Облік і аудит» і 6. 050200 –
«Менеджмент організацій»)

Практикум з курсу макроекономіки (основні поняття, формули, тести, завдання, проблеми, література) (для самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальностей 6.050100 – «Економіка підприємства», «Облік і аудит» і 6.050200 – «Менеджмент організацій»)/ Укл. Решетило В.П. – Харків, ХНАМГ, 2007. – 62с.

Укладач: В.П. Решетило

Практикум має декілька груп завдань, направлених на організацію самостійної роботи студентів з вивчення курсу "Макроекономіка": тести, завдання для аналізу макроекономічних проблем, задачі, вирішення яких дозволяє моделювати ту чи іншу макроекономічну ситуацію, навчитись будувати й читати графіки, а також Інтернет-завдання, виконання яких спрямовано на збір макроекономічної інформації відносно економіки України та її аналіз.

Рецензент: канд. екон. наук О.О.Чуприна

Рекомендовано кафедрою економічної теорії,
протокол № 14 від 20.04.07.

Передмова

Відповідно до сучасної концепції організації навчального процесу основним засобом оволодіння студентами навчального матеріалу є *самостійна робота*. При вивченні курсу макроекономіки саме самостійна робота створює передумови для найкращого засвоєння і закріплення теоретичних знань, формування макроекономічного мислення та отримання таких практичних навичок, як вміння самостійно і творчо аналізувати макроекономічні процеси, розуміти механізми функціонування національної економіки й основні проблеми макроекономічного розвитку. Важливого значення набуває вміння студентів виконувати завдання, пов'язані з аналізом макроекономічної ситуації в Україні, оскільки це дозволяє наблизити теоретичний макроекономічний аналіз до проблем реальної економічної практики.

Практикум має декілька груп завдань: тести, завдання для аналізу певних проблем, задачі, вирішення яких дозволяє більш глибоко зрозуміти конкретні макроекономічні проблеми, навчитись будувати й читати графіки, моделювати ту чи іншу макроекономічну ситуацію, а також Інтернет-завдання, виконання яких спрямоване на збір макроекономічної інформації відносно економіки України та її аналіз. У процесі виконання завдань практикуму можуть бути використані: *структурована практика*, в процесі якої викладач контролює студентів, які виконують завдання або вирішують задачі; *направляюча практика*, в ході якої студенти самостійно виконують завдання, а викладач відслідковує їх успіхи і при необхідності коригує виконання завдань; *самостійна практика*, коли студенти без контролю викладача вирішують тести або задачі і отримують певну кількість атестаційних балів. Тим самим запропоновані в практикумі творчі завдання дають можливість більш поглиблено зрозуміти найважливіші положення макроекономіки як науки.

Особливість практикуму полягає також в тому, що він розроблений відповідно до нової програми курсу "Макроекономіка" і включає 12 тем та чотири модулі:

Модуль №1.

1. Макроекономіка як наука
2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків
3. Ринок праці

Модуль №2.

4. Товарний ринок
5. Грошовий ринок
6. Інфляційний механізм

Модуль №3.

7. Споживання домогосподарств
8. Приватні інвестиції
9. Сукупні витрати і ВВП
10. Економічна динаміка

Модуль №4.

11. Держава в системі макроекономічного регулювання
12. Зовнішньоекономічна діяльність

Практикум дає змогу викладачам проводити практичні заняття в цікавій і змістовній формі, а студентам - краще підготуватись до практичних занять, виконання контрольних робіт за підсумковими модулями та складання іспитів з макроекономіки, навчитись обчислювати макроекономічні показники, оцінювати ефективність економічної політики держави. У цілому всім, хто вивчає макроекономіку, практикум допоможе поглибити свої знання, розібратись у складних проблемах макроекономічного розвитку України, виробити навички творчого й самостійного вирішення макроекономічних проблем.

Тема 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА

Основні поняття

- Макроекономіка, її об'єкт і предмет
- Екзогенні змінні
- Ендогенні змінні
- Нормативний та позитивний аналіз
- Економіко-математичне моделювання
- Основні макроекономічні теорії
- Методи макроекономічного аналізу

Тести:

1. Виберіть найбільш повне і коректне визначення предмета економічної теорії:
А. Це наука, яка вивчає діяльність, направлену на виробництво й обмін товарів та послуг
Б. Економіка вивчає змінні величини (ціни, виробництво, зайнятість) і їх вплив на економічний розвиток
В. Економіка вивчає шляхи і методи найбільш ефективного використання обмежених ресурсів, які необхідні для виробництва різних товарів з метою задоволення безмежних потреб
Г. Економіка вивчає гроші, банківську систему, капітал, біржі, цінні папери.
2. Якщо аналізується економіка країни як цілісна система, то це аналіз
А. Мікроекономічний
Б. Макроекономічний
В. Позитивний
Г. Нормативний.
3. Предметом макроекономіки є:
А. Економічна політика держави
Б. Механізм функціонування національної економіки
В. Проблеми економічного зростання
Г. Всі відповіді правильні.
4. Макроекономіка
А. Займається виключно прогнозами майбутнього економічного розвитку економічних систем
Б. Має положення, які беззастережно приймаються усіма економістами
В. Не є точною наукою
Г. Не може давати прогнози, але може пояснити наслідки рішень і певних явищ в макроекономічному розвитку.
5. Позитивний метод макроекономічного аналізу направлений на вивчення:
А. Шляхів подолання економічної кризи
Б. Виявлення факторів економічного зростання

- В. Фактичного стану економіки
- Г. Методів державного регулювання.

6. Нормативний метод макроекономіки спрямований на обґрунтування рекомендацій:

- А. Щодо шляхів забезпечення економічного зростання
- Б. Шляхів забезпечення подальшого економічного розвитку
- В. Щодо напрямів проведення ефективної економічної політики держави
- Г. Усі відповіді правильні.

7. Основним об'єктом макроекономічного аналізу є:

- А. Агреговані величини
- Б. Порівняльні величини
- В. Ймовірні величини
- Г. Відносні величини.

8. Зростання цін на нафту на світовому ринку є

- А. Ендогенним фактором економічного розвитку
- Б. Екзогенним фактором економічного розвитку
- В. Не впливає на економічний розвиток країни
- Г. Не є важливим фактором економічного розвитку.

9. Макроекономіка вивчає:

- А. Взаємодію індивідуальних учасників економічної діяльності на окремих ринках
- Б. Рівень зайнятості та ціни в певних галузях виробництва
- В. Загальний об'єм випуску, загальний рівень зайнятості, цін і процентних ставок в національній економіці
- Г. Рівень зайнятості та ціни на світових ринках.

10. Позитивна економічна теорія вивчає

- А. "Що є?"
- Б. Що повинно бути?
- В. Позитивні тенденції в економічному розвитку
- Г. Певні судження.

ЗАВДАННЯ №1.

Серед наведених нижче цілей економічної діяльності виберіть ті, що відносяться до макроекономічних:

- Отримання максимального прибутку від виробництва товарів
- Досягнення високих темпів зростання економіки країни
- Формування ринкових цін на нафту і газ
- Високий рівень зайнятості працездатного населення.
- Стабільний рівень цін або помірна інфляція

- Формування ефективної податкової політики
- Мінімізація витрат на виробництво продукції
- Найбільш раціональне використання бюджету сім'ї
- Зростання цін на медичні послуги
- Ефективна зовнішня торгівля, забезпечення позитивного торговельного балансу
- Запобігання або зменшення глибини економічної кризи
- Регулювання загального рівня грошової маси в країні.

ЗАВДАННЯ №2.

Серед наведених нижче тверджень виберіть ті, з якими ви згодні, і ті, з якими ви не згодні, і поясніть свою позицію:

1. Якби будь – яка країна світу змогла підтримувати високі темпи економічного зростання, то з часом вона змогла б повністю задовольнити потреби кожного громадянина в товарах та послугах.
2. Чим більше країна виробляє кінцевих товарів та послуг, тим вище добробут всіх жителів країни.
3. Гроші – це самий важливий економічний ресурс.
4. Повна зайнятість означає нульовий рівень безробіття в країні.
5. Інфляція приносить шкоду всім.
6. Цінність гривні визначається тим, наскільки вона підтримується золотим запасом країни.
7. Економісти вважають, що тільки при зменшенні цін можливе економічне зростання в країні.
8. Податки потрібні для того, щоб зібрати кошти, необхідні для держави.

ЗАВДАННЯ № 3.

Оцініть наступний вислів студента: " Я маю з макроекономіки "відмінно" не тільки тому, що мені цікаво вивчати цю науку. Я думаю, що студенти, які вивчають макроекономіку, завжди будуть процвітати в бізнесі на відміну від тих, хто не вивчав макроекономіку". Наведіть свої аргументи на користь вивчення макроекономіки.

ЗАВДАННЯ № 4.

1. У чому полягає єдність і відмінність між мікро- і макроекономікою?
2. У чому полягають особливості використання економіко-математичного моделювання для аналізу макропроцесів?

ЗАВДАННЯ № 5.

Назвіть основні макроекономічні проблеми, які в даний час обговорюються в Україні. Як пропонується їх вирішення? Чи існують розбіжності між різними політичними силами і гілками влади у вирішенні цих проблем? Чим їх можна пояснити?

ЗАВДАННЯ № 6.

Прочитайте дискусію, яку ведуть між собою декілька відомих економістів, які представляють різні наукові школи макроекономічного аналізу, з приводу деяких проблем розвитку економіки.

Професор Іванов. Пропозиції уряду зменшити податки не є інфляційними. Зменшення податків відіграє ключову роль у стимулюванні кращої роботи, в збільшенні інвестицій. Поки що у нас багато людей є безробітними, багато заводів не працюють, тому політика такого роду не приведе до інфляції, тим більше, що видатки держбюджету зменшуються. Потрібно також зменшити втручання держави в економіку і відмінити ряд регулюючих заходів.

Професор Сидоров. Вибачте, але у вашій позиції дуже мало здорового глузду. Нас повинен більше турбувати недостатній попит, а не пропозиція. Коли видатки фірм і споживачів недостатні, для стимулювання економіки потрібно проводити дискреційну фіскальну політику. Але хочу зауважити, що зменшення податків кричущо несправедливе. Від їх зниження виграють тільки багаті. Крім того, зменшення державних витрат – це зовсім не та політика, яка може скоригувати недостатній попит. Необхідно підвищити податки, але лише по відношенню до багатих людей, а доходи, які будуть при цьому отримані, треба направити для фінансування державних програм соціальної допомоги людям з низькими доходами.

Професор Петров. Професор Сидоров повністю ігнорує монетарні підходи, які б належало використати державі. Збільшення державних витрат приведе до зростання дефіциту держбюджету, і держава повинна буде позичати гроші, але тоді вона витіснить з ринку позичкових коштів приватні фірми і споживачів, видатки яких почнуть скорочуватись, особливо на придбання таких досить чутливих до величини відсотку покупок, як придбання будинків, квартир, автомобілів. Фірми також почнуть купувати менше інвестиційних товарів: машин, обладнання, технологій. У цих умовах краще здійснювати монетарну політику, збільшуючи кількість грошей в обігу, що приведе до зменшення ставок відсотку. Це збільшить вкладення в житлові будинки, автомобілі та інші довгострокові споживчі товари. Фірми отримають можливість брати дешеві кредити, що збільшить інвестиції. Таким чином, збільшення пропозиції грошей зможе привести країну до стабільного економічного зростання.

Професор Лукінов. Я зовсім не згоден з професором Петровим, який перевіряє межі моєї раціональності. Він забуває, що збільшення пропозиції грошей через декілька років обов'язково приведе до збільшення темпів інфляції. Те саме можна сказати і про фіскальну політику, яку пропонує професор Сидоров. Більшість людей здатні угадати дії держави, і перебудувати свою поведінку, змінити свої економічні рішення. Як фіскальна, так і монетарна політика не здатні впливати на економіку в довгостроковому періоді, тому що вони нейтралізуються власними рішеннями споживачів і фірм. У кращому випадку державна політика може бути направлена на стабілізацію їх очікувань.

Професор Класиков. Я не можу погодитись з тими із колег, які відводять державі й центральному банку активну роль у визначенні майбутнього стану економіки. Економіка здатна регулювати себе сама, тому що заробітна плата, ціни і ставки відсотку є гнучкими, що дозволяє ринкам самим досягти стану рівноваги, якщо їм надати для цього достатній час. Іншими словами, економіка сама по собі досягне стану повної зайнятості, тому що пропозиція породжує попит. Політичне втручання нездатне змінити рівень економічної активності, хоча може вплинути на рівень цін. За винятком національної оборони і випадків неспроможності ринку, державі належить незначна роль, вона повинна надати економіці свободу жити за своїми власними законами.

Вивчить таблицю в *Додатку №1* і дайте відповіді на запитання:

1. Яку з макроекономічних теорій представляє кожний з професорів: класичну теорію, кейнсіанську теорію, школу економіки пропозиції, теорію монетаризму, теорію раціональних сподівань, враховуючи наступне:

- *Класична теорія* – економіка здатна самостійно стабілізуватись і в довгостроковому періоді досягати стану повної зайнятості;
- *Кейнсіанська теорія* – можна створити умови для економічного зростання, якщо маніпулювати податками й державними витратами;
- *Монетаристська теорія* – центральний банк повинен збільшувати пропозицію на 3 – 5 % щорічно і більше нічого не робити для регулювання економіки;
- *Школа економіки пропозиції* – головна реальна проблема полягає в тому, що високі ставки податків й жорсткі методи регулювання зменшують стимули до праці, збережень і інвестицій;
- *Теорія раціональних очікувань* (нова класична теорія) – оскільки ні монетарна, ні фіскальна політика не спрацьовують, краще не починати нічого незвичайного.

2. Чому економісти розходяться в поглядах. Назвіть основні причини.

Тема 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Основні поняття:

- Система національних рахунків
- Інституціональна одиниця
- Проміжна і кінцева продукція
- Валовий внутрішній продукт
- Валовий чистий продукт
- Споживчі витрати
- Валові внутрішні інвестиції
- Чисті інвестиції
- Державні закупки

- Чистий експорт
- Чистий національний дохід
- Методи обчислення ВВП
- Номінальний і реальний ВВП
- Індекс споживчих цін і дефлятор ВВП.

Тести:

- До методологічних принципів системи національних рахунків (СНР) належать:
 - Видатки на виробництво ВВП повинні дорівнювати доходу від його реалізації
 - Матеріальні потреби завжди дорівнюють матеріальним ресурсам
 - Продуктивною є діяльність, спрямована на виробництво товарів та послуг
 - Без системи національних рахунків неможливе державне регулювання економіки.
- Згідно з СНР, продуктивною є праця, яка
 - Витрачається лише у сфері матеріального виробництва
 - Витрачається лише у сфері виробництва послуг
 - Дає дохід суб'єктам економіки
 - Має високу продуктивність.
- Яка з наступних агрегатних величин не включається у розрахунок ВВП по видатках:
 - Валові інвестиції
 - Прибуток корпорацій
 - Державні закупки
 - Чистий експорт товарів та послуг.
- Які з перерахованих нижче видатків будуть розглядатись як валові внутрішні інвестиції при розрахунку ВВП: 1) придбання обладнання автомобільним підприємством; 2) спорудження нового будинку; 3) продаж акцій автомобільного підприємства.
 - Тільки 1.
 - Тільки 2.
 - Тільки 1 і 2
 - Тільки 2 і 3.
- При розрахунку ВВП не можна складати:
 - Валові чисті інвестиції і споживацькі витрати
 - Державні закупки і заробітну плату
 - Дивіденди і доходи від власності
 - Валові інвестиції і чистий експорт.

6. Якщо ВВП деякої країни збільшиться з 500 млрд. дол. до 600 млрд. дол., а індекс цін зі 105 до 115%, то величина реального ВВП цієї країни

- А. Не зміниться
- Б. Збільшиться
- В. Зменшиться
- Г. Не може бути розрахована.

7. До складу ВВП, який обчислюється методом доходів, належать:

- А. Чистий експорт
- Б. Валові внутрішні інвестиції
- В. Прибуток корпорацій
- Г. Видатки населення.

8. Номінальний ВВП визначається за цінами:

- А. Попереднього року
- Б. Поточного року
- В. Наступного року
- Г. Базового року.

9. У розрахунок ВВП не включаються доходи:

- А. Заробітна плата
- Б. Плата за продаж старої квартири
- В. Виплата банком процентів по вкладах
- Г. Плата за проїзд автотранспортом.

10. Трансфертні платежі – це:

- А. Частина доходу, яка включається в розрахунок ВВП
- Б. Частина доходу, яка включається в національний дохід
- В. Доходи уряду країни
- Г. Виплати домашнім господарствам, не зумовлені їх участю у виробництві.

ЗАВДАННЯ №1.

Припустимо, що економіка деякої країни спеціалізується на випуску автомобілів. Заповніть таблицю і розрахуйте ВВП цієї країни (виходячи з моделі закритої економіки), дайте відповіді на наступні запитання:

1. Чому дорівнює повна вартість виробленої продукції?
2. Що таке додана вартість, що вона включає?
3. Що є проміжними, і що кінцевими продуктами виробництва?
4. Чому дорівнює ВВП країни, яким методом він був розрахований?

Галузь	Вартість сировини, матеріалів та комплектуючих	Додана вартість	Повна вартість
1. Видобування залізної руди, вугілля та інших корисних копалин	-	800	800
2. Металургійна промисловість			1700
3. Галузі з виробництва комплектуючих до автомобілів			2800
4. Автомобілебудування			4000
5. Оптова торгівля автомобілями			4800
6. Роздрібна торгівля автомобілями			5300
Всього:			

ЗАВДАННЯ №2.

З перерахованого нижче виберіть основні складові доходів і видатків, які будуть враховані при розрахунку ВВП, а також ті показники, які не будуть враховуватись, заповніть таблицю:

- Заробітна плата
- Інвестиції фірм
- Проценти по кредитах
- Прибуток корпорацій
- Соціальні виплати малозабезпеченим
- Придбання акцій діючих підприємств
- Податок на прибутки корпорацій
- Продаж старого автомобіля
- Доходи від продажу вкраденого автомобіля
- Споживацькі витрати
- Державні закупки
- Послуги домашньої господарки
- Індивідуальні податки
- Податок на додану вартість
-

У розрахунок ВВП по доходах	У розрахунок ВВП по видатках	Не будуть враховуватись

ЗАВДАННЯ №3.

У таблиці наведені показники, на основі яких необхідно розрахувати основні макроекономічні показники.

Показники	млрд. дол.
1. Проценти банків	12
2. Валові інвестиції	57
3. Заробітна плата та премії	218
4. Прибуток корпорацій	113
5. Непрямі податки	22
6. Рентні платежі	20
7. Чистий експорт товарів та послуг	9
8. Державні закупки	90
9. Доходи від власності	21
10. Споживацькі витрати	260
11. Амортизаційні відрахування	10

1. ВВП по видатках=_____

2. ВВП по доходах=_____

3. Чистий національний продукт (ЧНП)= _____

4. Національний дохід (НД) = _____

5. Якщо податки на прибуток корпорацій складають 50 млрд. дол., податки на соціальне страхування 9 млрд. дол., трансферти 23 млрд. дол., то особисті доходи = _____

6. Якщо податки на індивідуальні прибутки 20 млрд. дол., то доходи в розпорядженні = _____

7. Якщо кількість населення країни складає 120 млн. чол., то ВВП на душу населення = _____

ЗАВДАННЯ № 4.

Національне виробництво деякої країни включає два товари: X – споживчі товари, та Y – інвестиційні товари (засоби виробництва). У країні в даному році вироблено 1100 одиниць товару X за ціною 180 грн. і 400 одиниць товару Y за ціною 1000 грн. До кінця поточного року 100 одиниць товару Y (використаних засобів виробництва) повинні бути замінені на нові. Розрахуйте:

1. ВВП= _____

2. ЧНП= _____

3. Валові інвестиції = _____

4. Обсяг споживання = _____

ЗАВДАННЯ № 5.

Для деякої країни відомі наступні дані:

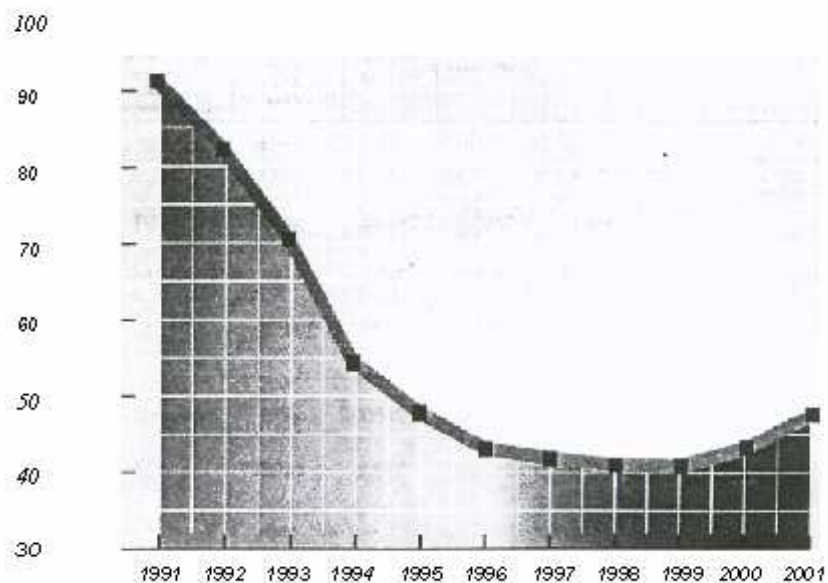
Роки	Номінальний ВВП (млрд. грн..)	Індекс цін (%)	Реальний ВВП (млрд. грн.)	Темпи зростання (%)
2004	145	115		
2005	210	104		
2006	325	112		

Проведіть відповідні розрахунки і заповніть таблицю. Дайте відповідь на запитання: чи є ВВП точним вимірником суспільного добробуту? У чому переваги й недоліки цього показника?

ЗАВДАННЯ № 6.

На основі аналізу приведеного графіка дайте відповіді на запитання:

(відсоток до 1990р.)

Динаміка ВВП України в 1991 – 2001 р. р.

1. В яких роках в економіці України спостерігалось падіння реального ВВП?

2. В якому році темпи падіння реального ВВП було найбільшим?
3. З якого року в Україні почалось економічне зростання?

ЗАВДАННЯ № 7.

У базовому році реальний ВВП країни становив 214 млрд. євро. У поточному році реальний ВВП збільшився на 4%, а ціни – на 27 %. Розрахуйте номінальний ВВП країни в поточному році.

ЗАВДАННЯ № 8.

В економіці виробляються три споживчі товари – А, В, С. Розрахуйте номінальний і реальний ВВП в 2007 році, якщо 2006 рік – базовий.

Товари кінцевого споживання	Виробництво в 2006 році	Виробництво в 2007 році	Ціна в 2006 році	Ціна в 2007 році
А	500	650	10	15
В	450	450	24	26
С	400	450	50	55

ІНТЕРНЕТ- ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua> і в таблиці наведіть показники динаміки ВВП України в останні роки:

Роки	Номінальний ВВП (млрд. грн)	Індекс цін (%)	Темпи економічного зростання
2002			
2003			
2004			
2005			
2006			
2007			

Тема 3. РИНОК ПРАЦІ

Основні поняття:

- Робоча сила
- Безробіття
- Рівень безробіття
- Фрикційне безробіття
- Структурне безробіття
- Циклічне безробіття
- Природне безробіття
- Повна зайнятість
- Ринок праці
- Неокласична і кейнсіанські теорії ринку праці
- Фактичний і потенційний ВВП
- Закон Оукена.

Тести:

1. Рівень безробіття розраховується як співвідношення:
 - А. Кількості безробітних до кількості зайнятих
 - Б. Кількості безробітних до кількості працездатного населення
 - В. Кількості непрацюючих до кількості робочої сили
 - Г. Кількості безробітних до кількості робочої сили.
2. Якщо працівник втратив роботу у зв'язку із скороченням обсягу виробництва, то виникає безробіття:
 - А. Природне
 - Б. Циклічне
 - В. Структурне
 - Г. Фрикційне.
3. Фактичний ВВП дорівнює потенційному ВВП лише за наявності:
 - А. Природного безробіття
 - Б. Циклічного безробіття
 - В. Відсутності безробіття
 - Г. Структурного безробіття.
4. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП обумовлене:
 - А. Природним безробіттям
 - Б. Циклічним безробіттям
 - В. Фрикційним безробіттям
 - Г. Повною зайнятістю населення.
5. Природне безробіття – це:
 - А. Сума структурного та циклічного безробіття

- Б. Сума структурного та фрикційного безробіття
- В. Сума фрикційного та циклічного безробіття
- Г. Сума сезонного та добровільного безробіття.

6. Якщо поточний рівень безробіття – 9%, а природний рівень безробіття – 5,5%, то тоді:

- А. Рівень фрикційного безробіття складає 5,5 %
- Б. Рівень циклічного безробіття складає 3,5%
- В. Природний рівень безробіття і далі зростатиме
- Г. Рівень структурного безробіття складає 3,5%.

7. Прикладом людини, яка буде відноситись до фрикційного безробітного є:

- А. Домогосподарка, яка залишила роботу заради дітей
- Б. Продавець, яка залишила роботу для навчання у вузі
- В. Програміст, який залишив роботу в пошуках більш високооплачуваної
- Г. Випускник школи, який не може знайти роботу через низьку кваліфікацію.

8. Робоча сила країни – це:

- А. Частина населення країни, яка бажає і може працювати
- Б. Сукупність всього зайнятого населення і всіх офіційних зареєстрованих безробітних
- В. Кількість зайнятих в усіх галузях економіки країни
- Г. Частина населення, яка знаходиться в пошуках роботи.

9. Фрикційне безробіття включається у величину:

- А. Поточного рівня безробіття
- Б. Природного рівня безробіття
- В. Рівня безробіття в умовах повної зайнятості
- Г. Усі відповіді правильні.

10. Якщо в країні рівень структурного безробіття складає 3%, фрикційного - 4%, циклічного – 5%, то рівень природного безробіття складає:

- А. 12%
- Б. 7%
- В. 4%
- Г. 3%.

ЗАВДАННЯ № 1.

Чисельність зайнятих у країні складає 85 млн. чоловік, а чисельність безробітних – 15 млн. чол..

Рівень безробіття в країні = _____

Через деякий час з 85 млн. чол., які мали роботу, було звільнено 2 млн. чол., а 1 млн. офіційно зареєстрованих безробітних полишили пошуки роботи.

Чисельність зайнятих тепер = _____

Кількість безробітних = _____

Рівень безробіття = _____

ЗАВДАННЯ № 2.

Чисельність населення країни складає 52 млн. чол., з них: діти до 16 років – 12 млн. чол., пенсіонери – 15 млн. чол. Чисельність інвалідів працездатного віку – 2 млн. чол., у виправних закладах знаходиться 1,5 млн. чол., 1,2 млн. чол. втратили роботу через закриття шахт та небезпечних виробництв. У службі зайнятості офіційно зареєстровано 3 млн. грн. Відомо також, що 1 млн. чол. працездатного віку не шукає роботу. Розрахуйте: чисельність працездатного населення країни; чисельність робочої сили; рівень безробіття; розмір і рівень фрикційного безробіття; розмір і рівень структурного безробіття; розмір і рівень циклічного безробіття; розмір і рівень природного безробіття. Розрахуйте потенційний ВВП країни, якщо фактичний ВВП складає 200 млрд. грн.

ЗАВДАННЯ № 3.

Потенційний ВВП країни - 320 млрд. грн., фактичний ВВП – 300 млрд. грн.. Природний рівень безробіття – 5%. Визначте загальний і циклічний рівень безробіття в країні.

ЗАВДАННЯ № 4.

У таблиці наведені дані про потенційний і фактичний рівень ВВП. У 2000 році економіка знаходилась в стані повної зайнятості при природному рівні безробіття в 6%.

Роки	Потенційний ВВП (млн. грн.)	Фактичний ВВП (млн. грн.)	Абсолютні втрати ВВП (млн. грн.)	Втрати ВВП в %	Рівень безробіття
2000	30000	30000			
2004	38000	37050			
2006	41250	37125			

Проведіть відповідні розрахунки і заповніть таблицю, використовуючи число Оукена. В якому економічному стані знаходилась економіка країни в 2000, 2004 і 2006 роках?

ЗАВДАННЯ № 5.

Нижче наведені дані про робочу силу і зайнятість населення в певних роках (в тис. чол.).

1. Розрахуйте кількість безробітних і рівень безробіття в кожному році.
2. Як пояснити одночасне зростання і зайнятості, і безробіття?

	Перший рік	Шостий рік
Робоча сила	82 500	95 300
Зайняті	80 700	87 000

ЗАВДАННЯ №6.

Номінальний ВВП становить 750 млрд. грн., природний рівень безробіття - 5%, фактичний рівень безробіття - 9%. Підрахуйте втрати в економіці від безробіття, якщо коефіцієнт Оукена = 2,5.

ІНТЕРНЕТ- ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>, Міністерства фінансів України - <http://www.minfint.gov.ua>, Міністерства економіки України - <http://www.me.gov.ua> і наведіть основні показники розвитку ринку праці в Україні.

Тема 4. ТОВАРНИЙ РИНОК І МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА

Основні поняття:

- Загальний рівень цін
- Сукупний попит
- Ефект процентної ставки
- Ефект багатства
- Ефект чистого експорту
- Закрита економіка
- Відкрита економіка
- Нецінові фактори
- Сукупна пропозиція
- Довгострокова крива сукупної пропозиції
- Модель "сукупний попит – сукупна пропозиція"

Тести:

1. Сукупний попит - це:

- Обсяг номінального ВВП, який населення може купити відповідно до своєї платоспроможності
- Обсяг реального ВВП, який населення може купити відповідно до своєї платоспроможності
- Обсяг потенційного ВВП, який макроекономічні суб'єкти можуть і хочуть закупити з метою задоволення своїх платоспроможних потреб
- Обсяг реального ВВП, який макроекономічні суб'єкти можуть і хочуть закупити з метою задоволення своїх платоспроможних потреб.

2. На сукупний попит динаміка рівня цін впливає:
- А. Прямо
 - Б. Обернено
 - В. Незначно
 - Г. Опосередковано.
3. Сукупна пропозиція - це
- А. Обсяг реального ВВП, який виробники пропонують для продажу з метою отримання прибутку
 - Б. Обсяг потенційного ВВП, який може бути вироблений економікою
 - В. Обсяг реального ВВП, який може бути вироблений економікою при даному рівні цін
 - Г. Обсяг номінального ВВП, який вироблений економікою в поточному році.
4. До нецінових факторів сукупного попиту належать:
- А. Відсоткова ставка банків по кредитах
 - Б. Ціни на ресурси
 - В. Ціни на споживчі товари та послуги
 - Г. Ціни на світових ринках.
5. В умовах повної зайнятості зростання сукупного попиту супроводжується
- А. Збільшенням номінального ВВП
 - Б. Збільшенням реального ВВП
 - В. Збільшенням рівня цін
 - Г. Збільшенням безробіття.
6. В умовах економічної кризи збільшення сукупного попиту супроводжується
- А. Збільшенням номінального ВВП
 - Б. Збільшенням реального ВВП
 - В. Збільшенням рівня цін
 - Г. Збільшенням безробіття.
7. До нецінових факторів сукупної пропозиції відносяться
- А. Збільшення рівня доходів споживачів
 - Б. Збільшення рівня процентних ставок
 - В. Збільшення цін на ресурси
 - Г. Збільшення величини чистого експорту.
8. Згідно з кейнсіанською моделлю економіка країни перебуває в стані рівноваги, якщо:
- А. Доходи населення повністю направлені на споживання
 - Б. Державний бюджет країни збалансований
 - В. Сукупний попит дорівнює сукупній пропозиції
 - Г. Величина грошової пропозиції не змінюється.

9. У моделі "сукупний попит – сукупна пропозиція" зростання сукупного попиту приведе

- А. До збільшення сукупної пропозиції
- Б. До зменшення сукупної пропозиції
- В. До збільшення рівноважного обсягу реального ВВП
- Г. До зменшення рівноважного обсягу реального ВВП.

10. У моделі "сукупний попит – сукупна пропозиція" зростання сукупного попиту приведе

- А. До збільшення сукупної пропозиції
- Б. До зменшення сукупної пропозиції
- В. До збільшення рівноважного обсягу реального ВВП
- Г. До зменшення рівноважного обсягу реального ВВП.

ЗАВДАННЯ № 1.

За даними таблиці побудуйте криві AS, AD, AD₁, AD₂ і визначте рівноважний обсяг виробництва в кожній із економічних ситуацій. Які фактори впливають на зміщення кривої сукупного попиту?

Рівень цін (%)	AS	AD	AD ₁	AD ₂
250	2000	1400	1900	400
225	2000	1500	2000	500
200	1900	1600	2100	600
175	1700	1700	2200	700
150	1400	1800	2300	800
125	1000	1900	2400	900
125	500	-	-	-
125	0	-	-	-
100	-	2000	2500	1000

ЗАВДАННЯ № 2.

"Політика, направлена на стимулювання сукупного попиту, завжди веде до інфляції". Чи згодні ви з таким твердженням? Свою відповідь обґрунтуйте графічно.

ЗАВДАННЯ № 3.

Припустимо, що економіка країни функціонує в ситуації повної зайнятості і виробництва потенційного ВВП. Згодом унаслідок певних факторів відбулося зниження сукупного попиту. Проілюструйте ситуацію графічно через модель "AD - AS" (при гнучких цінах і жорстких цінах), покажіть, до яких наслідків приведе падіння сукупного попиту, поясніть фактори, які можуть зумовити таке падіння.

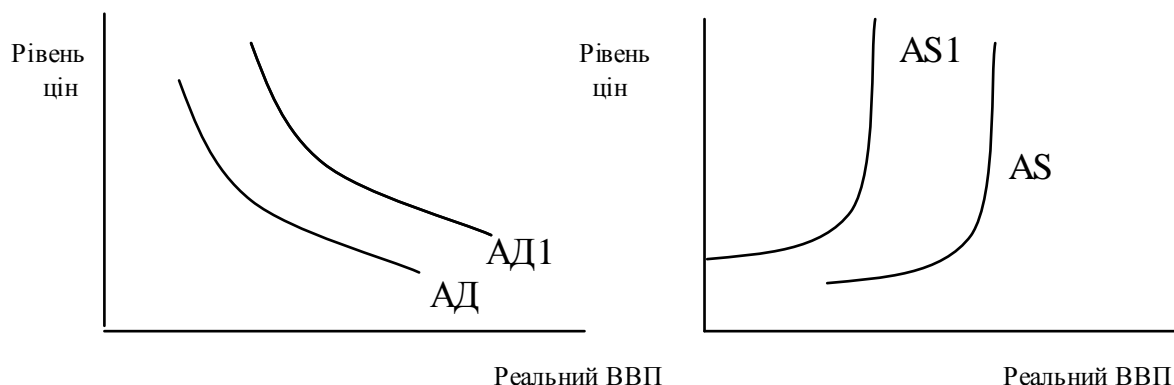
ЗАВДАННЯ № 4.

Заповніть таблицю, показуючи, на яку складову сукупного попиту будуть впливатимуть наведені в таблиці фактори і як при цьому буде змінюватись сукупний попит.

Фактори сукупного попиту	Зміна компоненту AD	Вплив на AD
1. Зростання процентів по кредитах		
2. Збільшення інвестицій в розвиток металургії		
3. Збільшення індивідуальних податків		
4. Зменшення населення країни		
5. Підвищення цін на житло		
6. Зменшення податку на прибуток корпорацій		
7. Очікування спаду в економіці		
8. Збільшення рівня цін в країні		
9. Зменшення державних воєнних витрат		
10. Зростання доходності інвестицій		
11. Досягнення рядом галузей світового рівня якості продукції		
12. Зменшення курсу гривні		

ЗАВДАННЯ № 5.

Які причини, на ваш погляд, можуть привести до зміщення кривої сукупного попиту з положення AD в положення AD1, а кривої сукупної пропозиції з положення AS в положення AS1?

ЗАВДАННЯ № 6.

Чому при поясненні конфігурації кривої сукупного попиту використовується феномен *реальних*, а не *номінальних* касових залишків? Які ще ефекти пояснюють дію закону сукупного попиту і що вони означають?

ЗАВДАННЯ № 7.

Використовуючи модель "AD - AS", покажіть графічно, що відбудеться з цінами і величиною рівноважного ВВП під впливом наступних подій:

1. Верховна Рада приймає рішення про зменшення податків на доходи населення;
2. У період спаду держава збільшує витрати на середню освіту, будівництво шляхів та інші державні витрати;
3. Відкриття нових родовищ нафти викликало значне зменшення цін на енергоносії;
4. Технічний прогрес і покращення системи освіти збільшують продуктивність праці;
5. Прихід до влади нового президента підвищує впевненість споживачів і бізнесменів у майбутньому економіки;
6. У ситуації повної зайнятості держава зменшує податки і збільшує державні витрати;
7. Зменшення рівня народжуваності продовжується протягом декількох років;
8. Профспілки добились різкого збільшення заробітної плати.

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>, Міністерства фінансів України - <http://www.minfint.gov.ua>, Міністерства економіки України - <http://www.me.gov.ua>, і в таблиці наведіть показники, які характеризують розмір сукупного попиту і сукупної пропозиції в Україні.

Тема 5. ГРОШОВИЙ РИНОК

Основні поняття:

- Грошова маса
- Грошові агрегати
- Грошовий мультиплікатор
- Пропозиція грошей
- Обов'язкові й надлишкові резерви
- Резервна норма
- Грошовий мультиплікатор
- Грошова база
- Попит на гроші для угод
- Попит на гроші як активи
- Загальний попит на гроші
- Механізм грошового ринку
- Процентна ставка
- Ліквідність

Тести:

1. Гроші виступають:
 - А. Засобом обігу
 - Б. Засобом збереження цінностей
 - В. Рахунковою одиницею
 - Г. Всі відповіді правильні.
2. Попит на гроші для угод змінюється наступним чином:
 - А. Зростає при збільшенні відсоткової ставки
 - Б. Зростає при зменшенні відсоткової ставки
 - В. Зменшується при зменшенні номінального ВВП
 - Г. Зменшується при збільшенні номінального ВВП.
3. Попит на гроші з боку активів змінюється наступним чином:
 - А. Зростає при збільшенні відсоткової ставки
 - Б. Зростає при зменшенні відсоткової ставки
 - В. Зменшується при зменшенні номінального ВВП
 - Г. Зменшується при збільшенні номінального ВВП.
4. Попит на гроші з боку активів виникає у зв'язку з тим, що гроші є:
 - А. Засобом обігу
 - Б. Рахунковою одиницею
 - В. Засобом збереження цінностей
 - Г. Засобом кредитування.
5. Якщо гроші для угод здійснюють в середньому 5 обертів за рік, то кількість грошей для обміну, на які виникає попит
 - А. У 5 разів більше обсягу номінального ВВП
 - Б. Складає 20% від номінального ВВП
 - В. Дорівнює відношенню 20% до 5
 - Г. Дорівнює відношенню 5% до номінального ВВП.
6. Великі строкові вклади включаються у величину:
 - А. М1
 - Б. М2
 - В. М3
 - Г. М2 и М3.
7. Якщо номінальний ВВП дорівнює 4000 млрд. грн., а обсяг попиту на гроші для угод – 800 млрд. грн., то:
 - А. Попит на гроші з боку активів складає 3200 млрд. грн.
 - Б. Загальний попит на гроші складає 4800 млрд. грн.
 - В. В середньому гривня обертається 5 разів на рік
 - Г. Попит на гроші з боку активів складає 4800 млрд. грн.

8. Чекові вклади включаються у величину:

- А. М1
- Б. М2
- В. М3
- Г. М2 і М3.

9. Якщо попит на гроші й пропозиція грошей зростають, то:

- А. Рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку зростуть
- Б. Рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку зменшаться
- В. Рівноважна кількість грошей зросте, а рівноважну ставку відсотку пророчити неможливо
- Г. Рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку не зміняться.

10. Якщо попит на гроші зростає, а пропозиція грошей падає, то

- А. Рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку зростуть
- Б. Рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку зменшаться
- В. Рівноважні кількість грошей зросте, а рівноважна ставка відсотку зменшиться
- Г. Рівноважні кількість грошей зменшиться, а рівноважна ставка відсотку зросте.

ЗАВДАННЯ № 1.

У таблиці представлена величина попиту на гроші з боку активів при різних ставках відсотку. Якщо кожна гривня обертається 4 рази на рік, а номінальний ВВП країни складає 800 млрд. грн., розрахуйте величину загального попиту на гроші.

Ставка відсотку (%)	Попит на гроші для угод (млрд. грн.)	Попит на гроші з боку активів (млрд. грн.)	Загальний попит на гроші (млрд. грн.)
16		20	
14		40	
12		60	
10		80	
8		100	
6		120	
4		140	

- 1) Накресліть графіки попиту на гроші для угод, попиту на гроші з боку активів і загального попиту на гроші (в одній системі координат)
- 2) Якщо пропозиція грошей складає 280 млрд. грн., знайдіть рівноважну ставку відсотку
- 3) Знайдіть рівноважну ставку відсотку, якщо пропозиція грошей впаде до 240 млрд. грн., а потім зросте до 320 млрд. грн.

- 4) Якщо номінальний ВВП зросте до 1000 млрд. грн., якою буде пропозиція грошей при рівноважній ставці відсотку – 10%.

ЗАВДАННЯ № 2.

Грошова маса країни характеризується такими показниками (млрд.. грн.): готівкові гроші – 33, поточні рахунки – 21, строкові вклади – 22, поточні рахунки підприємств – 12, кошти клієнтів за трастовими операціями банків – 0,9. Визначте грошові агрегати – M0, M1 і M2. Якщо ВВП країни дорівнює 280 млрд. грн., визначте коефіцієнт монетизації економіки.

ЗАВДАННЯ № 3.

Які з перерахованих нижче статей будуть входити в грошові агрегати M0, M1, M2 :

- 1) металеві гроші, які знаходяться у населення
- 2) строковий вклад в Ощадному банку
- 3) облігації державного займу
- 4) гроші на чековому вкладі
- 5) банкноти на руках у населення
- 6) поточні рахунки в банках

ЗАВДАННЯ № 4.

Відомо, що попит на гроші для угод складає 10% від номінального ВВП, попит на гроші з боку активів показаний в таблиці, а пропозиція грошей дорівнює 350 млрд. грн.. Визначте:

- 1) рівноважну ставку, якщо ВВП дорівнює 2000 млрд. грн.
- 2) як зміниться рівноважна ставка проценту, якщо пропозиція грошей зросте з 350 до 400 млрд. грн.?

Ставка відсотку	Попит на гроші з боку активів
16	100
14	150
12	200
10	250

ЗАВДАННЯ № 5.

Виберіть правильну відповідь: якщо номінальний ВВП складає 5000 млрд. дол., а попит на гроші для угод = 1000 млрд. дол., то:

- А) загальний попит на гроші складає 6000 млрд. дол.
- Б) в середньому кожний долар обертається 5 разів на рік
- В) необхідно збільшити обсяг пропозиції грошей
- Г) необхідно зменшити обсяг пропозиції грошей.

ЗАВДАННЯ № 6.

Чи правильні наступні твердження:

1. Попит на гроші з боку активів знаходиться у зворотній залежності від величини ставки відсотку;
2. Попит на гроші з боку активів знаходиться у прямій залежності від величини номінального ВВП;
3. Пропозицій грошей визначається величиною готівки в обігу;
4. Пропозиція грошей залежить від величини номінального ВВП;
5. Попит на гроші для угод не залежить від величини номінального ВВП;
6. Гроші для угод потрібні лише в умовах економічного зростання.

ЗАВДАННЯ № 7.

Знайдіть правильну відповідь і проілюструйте її графічно: якщо попит на гроші і пропозиція грошей зростають, то:

- 1) рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку зменшаться;
- 2) рівноважна кількість грошей і рівноважна ставка відсотку збільшаться;
- 3) рівноважна кількість грошей збільшиться, а зміну ставки відсотку передбачити неможливо;
- 4) рівноважна кількість грошей зменшиться, а рівноважна ставка відсотку зменшиться.

ЗАВДАННЯ № 8.

Вам потрібна значна сума грошей, але Ви розраховуєте, що ставка відсотку в майбутньому буде зменшуватись. Як ви будете поводитись в цій ситуації? Якщо більшість економічних суб'єктів поведе себе таким же чином, як зміниться спекулятивний попит на гроші?

ЗАВДАННЯ № 9.

Нижче представлені дві точки зору на діяльність банку. Дайте їм свою оцінку.

1. "Завдання банків полягає в надійному збереженні й забезпеченні клієнтів сумами, які вони внесли на свій рахунок. Тому банки повинні тримати в резерві 80 – 90% суми депозитів";
2. "Завдання банків полягає в забезпеченні швидкого обертання коштів, тому банки повинні тримати в резерві 1-1,5% депозитів".

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua> та Національного банку України <http://www.bank.gov.ua> і в таблиці наведіть показники пропозиції та попиту на гроші в Україні в 2000 – 2006 роках, і величину коефіцієнтів монетизації економіки України за ці роки.

Тема 6. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Основні поняття:

- Інфляція
- Інфляція попиту
- Інфляція витрат
- Очікувана інфляція
- Неочікувана інфляція
- Інфляційні очікування
- Монетаристський і кейнсіанський підхід до інфляції
- Крива Філіпса
- Стагфляція
- Раціональні й адаптивні сподівання.

Тести:

1. Інфляція супроводжується:
А. Підвищенням цін на окремі товари окремих галузей
Б. Процесом зниження загального рівня цін
В. Процесом стабілізації загального рівня цін
Г. Процесом підвищення загального рівня цін.
2. При інфляційних очікуваннях споживачі:
А. Починають активно вкладати гроші в цінні папери
Б. Збільшують заощадження і скорочують поточне споживання
В. Скорочують заощадження і збільшують поточне споживання
Г. Не міняють своєї поведінки на споживчому ринку.
3. Помірна інфляція:
А. Знижує реальні доходи широких верств населення
Б. Спотворює структуру попиту
В. Приводить до розбалансування економічної рівноваги
Г. Стимулює платоспроможний попит населення.
4. Інфляція попиту виникає у тому випадку, коли:
А. Сукупна пропозиція перевищуватиме сукупний попит
Б. Кількість грошей в обігу перевищуватиме вартість вироблених товарів та послуг
В. Збільшуються витрати виробництва і зменшується сукупна пропозиція
Г. Зменшуються обсяги виробництва товарів та послуг.
5. Поняття "інфляційна спіраль" означає, що:
А. Доходи підштовхують ціни, а ціни, в свою чергу підштовхують доходи
Б. У країні зберігається стійка тенденція до підвищення цін
В. Ціни зростають в результаті зростання потреб споживачів

Г. Ціни зростають в результаті подорожчання енергоносіїв.

6. Якщо інфляція витрат супроводжується падінням обсягу виробництва, то це явище називається:

- А. Девальвацією
- Б. Неочікувана інфляцією
- В. Стагфляцією
- Г. Гіперінфляцією.

7. Які наслідки викликає інфляція в економіці:

- А. Зниження реальних доходів на душу населення
- Б. Підвищення інвестиційної активності
- В. Збільшення попиту на фінансові активи
- Г. Підвищення курсу національної валюти.

8. Крива Філіпса показує взаємозв'язок між:

- А. Природним і циклічним безробіттям
- Б. Фактичним безробіттям і витратами економіки
- В. Динамікою рівня цін і безробіттям
- Г. Інфляцією витрат і безробіттям.

9. Інфляція попиту виникає при досягненні економікою країни рівня

- А. Номінального ВВП
- Б. Реального ВВП
- В. Потенційного ВВП
- Г. Фактичного ВВП.

10. В результаті інфляції виграють

- А. Споживачі, які мають фіксовані доходи
- Б. Виробники, які використовують ресурси
- В. Економічні суб'єкти, які отримали кредити
- Г. Банки, які надали кредити.

ЗАВДАННЯ № 1.

Дайте визначення грошей, назвіть їх основні функції, покажіть різницю між товарними й декретованими грошима, назвіть основні особливості сучасних грошей.

ЗАВДАННЯ № 2.

Використовуючи формулу Фішера, проведіть розрахунки і дайте відповіді на наступні запитання:

- 1) скільки грошей необхідно для обігу, якщо в країні вироблено товарів у кількості 100 тис. одиниць, ціна одиниці товару складає 8 грн., а одна гривня обертається 5 разів на рік.

- 2) Як зміняться ціни, якщо в країні при тих же умовах буде випущено грошей на суму 240 тис. грн.
- 3) Що трапиться з цінами, якщо при грошовій масі в 160 тис. грн.. обсяг виробництва скоротиться на 25%
- 4) Що трапиться з цінами, якщо число обертів гривні збільшиться до 6 (при умовах, які наведені в пункті 1).

ЗАВДАННЯ № 3.

Кількість грошей у країні збільшилась на 24%, обсяг виробленої продукції – на 4%, число обертів грошової одиниці не змінилось. Використовуючи рівняння обміну, визначіть динаміку цін.

ЗАВДАННЯ № 4.

Яке з нижченаведених подій приведе до інфляції попиту і яке до інфляції витрат:

- 1) уряд одночасно виплачує накопичені борги по зарплатах, пенсіях і соціальних виплатах
- 2) на світових ринках різко зростають ціни на нафту
- 3) вимоги профспілок про збільшення заробітної плати в 1,5 раза урядом виконані
- 4) в результаті зупинки АЕС ціни на електроенергію зросли в 2 рази
- 5) уряд країни приймає рішення про покриття дефіциту держбюджету шляхом емісії грошей
- 6) уряд зобов'язує підприємців збільшити кількість робочих місць

ЗАВДАННЯ № 5.

У таблиці наведені індекси споживчих цін за роками.

Роки	Індекс споживчих цін	Темп інфляції	Роки подвоєння цін
2001	100		
2002	112		
2003	123		
2004	129		

Проведіть розрахунки, використовуючи формулу темпів інфляції і "правило числа 70", дайте відповіді на наступні запитання:

- 1) Якщо в 2002 році номінальна заробітна плата збільшилась на 15%, то як зміниться реальна заробітна плата?
- 2) Якщо в 2003 році номінальна заробітна плата збільшилась на 70%, то як змінилась реальна заробітна плата?
- 3) Якщо номінальна заробітна плата в 2003 році дорівнювала 12 тисяч гривень в рік, то яку величину склала реальна заробітна плата?
- 4) Якщо банк на початку 2002 року видав кредити під 14% річних, то чому дорівнював реальний банківський відсоток в кінці 2002 року?

- 5) Якщо банк у кінці 2003 року видав кредити під 18% річних, то чому дорівнював реальний банківський відсоток у кінці 2004 року?

ЗАВДАННЯ № 6.

Поясніть, хто з нижченаведених економічних суб'єктів виграє або програє від інфляції в результаті певних рішень? Відповідь обґрунтуйте.

- 1) Банки збільшують кількість довгострокових кредитів
- 2) Фермер закуповує нову техніку за рахунок кредитів банку
- 3) Сім'я купує нову квартиру за рахунок отриманих кредитів за умовою коригування ставки відсотку
- 4) Збереження, накопичені під час літніх канікул, вкладені в банк по фіксованій ставці відсотку
- 5) Пенсіонер живе виключно на отримувану пенсію
- 6) Директор акціонерного банку щорічно отримує дивіденди по акціях
- 7) Розмір внутрішнього державного боргу складає 15 млрд грн.
- 8) Фірма підписала контракт на поставку обладнання протягом 5 років по певних фіксованих цінах
- 9) Державний бюджет отримує основні доходи за рахунок податків на додану вартість

Якщо ви впевнені, що в наступні 10 років річний темп інфляції складатиме в середньому 10%, то як може змінитись ваша економічна поведінка?

ЗАВДАННЯ № 7.

Відомий французький економіст Л. Столерю писав: "Сподіватись загальмувати інфляцію, обмежуючись блокуванням цін, настільки ж марно, як сподіватись зупинити підвищену температуру в хворого, заблокувавши термометр". Чи згодні ви з подібним твердженням? (відповідь обґрунтуйте).

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua> Міністерства фінансів України - <http://www.minfint.gov.ua>, Міністерства економіки України - <http://www.me.gov.ua>, Національного банку України - <http://www.bank.gov.ua>, і в таблиці наведіть показники динаміки рівня цін в Україні за 2000 – 2007 роки. В якому році індекс споживчих цін в Україні був найвищим? Які види інфляції відбувались в Україні в ці роки? Використовуючи правило "величини 70", підрахуйте, через скільки років ціни в Україні будуть подвоюватись?

Тема 7. СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Основні поняття:

- Доходи домогосподарств
- Особистий дохід
- Заощадження
- Споживання
- Автономне споживання
- Функція споживання
- Середня схильність до споживання
- Середня схильність до заощадження
- Гранична схильність до споживання
- Гранична схильність до заощадження
- Теорії споживання Фішера і Модільяні
- Економічна нерівність
- Крива Лоренцо
- Коефіцієнт Джині
- Децільний коефіцієнт.

Тести

1. Середня схильність до споживання – це:

- А. Відношення величини споживання до величини доходу
- Б. Відношення величини заощадження до величини доходу
- В. Величина споживання у країні
- Г. Величина заощадження у країні.

2. Середня схильність до заощадження – це

- А. Відношення величини споживання до величини доходу
- Б. Відношення величини заощадження до величини доходу
- В. Величина споживання у країні
- Г. Величина заощадження у країні.

3. Гранична схильність до споживання – це:

- А. Величина споживчих витрат при певному рівні доходу
- Б. Величина збережень при певному рівні доходу
- В. Величина відношення приросту доходу до приросту споживання
- Г. Величина відношення приросту споживання до приросту доходу.

4. Гранична схильність до збереження – це:

- А. Величина збережень при певному рівні доходу
- Б. Величина споживчих витрат при певному рівні доходу
- В. Величина відношення приросту збережень до приросту доходу
- Г. Величина відношення приросту споживання до приросту доходу.

5. Зв'язок між граничною схильністю до споживання і граничною схильністю до заощадження проявляється в тому, що:
- А. Вони показують динаміку доходів у країні
 - Б. Вони відображають темпи економічного зростання
 - В. Їх сума завжди дорівнює одиниці
 - Г. Їх сума завжди дорівнює нулю.
6. Що відбувається в економіці країни, коли рівень доходів після оподаткування зростає?
- А. Зростають середня схильність до споживання, і до заощадження
 - Б. Падає середня схильність до споживання і до заощадження
 - В. Середня схильність до споживання зростає, а середня схильність до заощадження падає
 - Г. Середня схильність до споживання падає, а середня схильність до заощадження зростає.
7. Якщо населення не витрачає весь свій дохід на споживання і частину його розміщує в банках, то можна сказати, що населення:
- А. Заощаджує, але не інвестує
 - Б. Споживає, але не заощаджує
 - В. Заощаджує і інвестує
 - Г. Не заощаджує, але інвестує.
8. Яка з наведених відповідей розкриває особливості точки "порогового рівня" індивідуального споживання:
- А. Гранична схильність до споживання дорівнює одиниці
 - Б. Гранична схильність до заощаджень дорівнює одиниці
 - В. Заощадження дорівнюють інвестиціям
 - Г. Заощадження дорівнюють споживанню.
9. Термін "автономне споживання" означає:
- А. Відсутність заощаджень
 - Б. Споживання, яке не залежить від рівня поточних доходів
 - В. Заощадження, які не залежать від рівня поточних доходів
 - Г. Відсутність поточного споживання.
10. Найбільш сприйнятливим способом стимулювання заощаджень є:
- А. Збільшення відсоткової ставки по депозитах
 - Б. Збільшення розміру соціальної допомоги
 - В. Зменшення відсоткової ставки по кредитах
 - Г. Зменшення податків та збільшення доходів.

ЗАВДАННЯ №1.

В економіці країни протягом певного періоду безподатковий дохід населення збільшився з 240 до 280 млрд. грн., а їх витрати на споживання збільшились з 200 до 220 млрд. грн. Визначте граничну схильність до споживання і граничну схильність до збереження населення країни.

ЗАВДАННЯ № 2.

На основі нижченаведених даних побудуйте криву Лоренца і дайте відповіді на запитання:

Групи сімей, по 20%	Доходи, в %
Нижча	2
Друга	8
Третя	10
Четверта	15
Вища	65

- 1) Який рівень життя в країні демонструє крива Лоренца?
- 2) Які заходи повинна проводити держава у сфері соціальної політики, щоб наблизити криву Лоренца до лінії абсолютної рівності?

ЗАВДАННЯ № 3.

Проведіть розрахунки і заповніть наступну таблицю:

Рівень виробництва і доходів (млрд. грн.)	Споживання (млрд. грн.) С	Збереження (млрд. грн.) S	APC	APS	MPC	MPS	Мультиплікатор
240		- 4					
260		0					
280		4					
300		8					
320		12					
340		16					
360		20					
380		24					
400		28					

- 1) Побудуйте графіки споживання і збереження, покажіть зони чистого споживання і чистого збереження.
- 2) Яким чином домогосподарства забезпечують споживання при дуже низькому рівні доходів?
- 3) Що відбувається з величинами APC, APS, MPC, MPS по мірі зростання величини доходів? Поясніть ці процеси.
- 4) Що таке ефект мультиплікатора? Як впливає величина MPC і MPS на розмір мультиплікатора?

ЗАВДАННЯ № 4.

Безподатковий дохід населення країни складає 120 млрд. грн., автономне споживання дорівнює 34 млрд. грн., споживчі витрати – 124 млрд. грн. Використовуючи формулу функції споживання, визначить граничну схильність до споживання у країні.

ЗАВДАННЯ № 5.

"Чим менше коефіцієнт Джині, тим більше нерівність в розподілі доходів в країні". Чи згодні ви з цим висловлюванням? Якщо коефіцієнт Джині в трьох країнах складає; 0, 32; 0,78; 0, 43, я якій із країн нерівність в доходах найбільша і я якій найменша? Наведіть приклади таких країн.

ЗАВДАННЯ № 6.

Яке з наведених нижче тверджень ви віднесли б до точки зору кейнсіанської теорії і неокласичної теорії:

- 1) збереження – це функція доходу
- 2) збереження – це функція відсотку
- 3) інвестиції – це функція доходу
- 4) інвестиції – це функція проценту
- 5) ціни і номінальна заробітна плата – гнучкі
- 6) ціни і номінальна заробітна плата – негнучкі.

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua> і в таблиці наведіть показники величини доходів, видатків і збережень населення України.

Тема 8. ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Основні поняття:

- Неокласична функція інвестицій
- Кейнсіанська функції інвестицій
- Проста інвестиційна функція
- Процентна ставка
- Бухгалтерський метод визначення прибутковості інвестиційних проектів
- Дисконтований метод визначення прибутковості інвестиційних проектів
- Автономні інвестиції
- Модель простого акселератора
- Рівновага: заощадження - інвестиції
- Механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями

- Фінансові ринки.

Тести:

1. На обсяг інвестиційного попиту впливає:

- А. Рівень відсоткової ставки
- Б. Очікування підприємців
- В. Рівень технологічних змін у виробництві
- Г. Рівень завантаження виробничого обладнання.

2. На інвестиційний попит впливає:

- А. Розмір накопиченого країною багатства
- Б. Величина реального ВВП
- В. Очікування підприємців
- Г. Прибутковість інвестицій.

3. Якщо номінальна відсоткова ставка стабільна, а ціни зростають, то сукупний попит на інвестиції:

- А. Зменшиться
- Б. Збільшиться
- В. Не зміниться
- Г. Усі відповіді неправильні.

4. Реальні інвестиції – це:

- А. Гроші, що вкладаються в економіку з метою отримання прибутку
- Б. Кошти, що вкладаються в обладнання, нові технології і будівництво
- В. Кредити банків, що йдуть на розвиток економіки
- Г. Кошти, що вкладаються в акції, облігації та інші цінні папери.

5. Фінансові інвестиції – це:

- А. Гроші, що вкладаються в економіку з метою отримання прибутку
- Б. Кошти, що вкладаються в обладнання, нові технології і будівництво
- В. Кредити банків, що йдуть на розвиток економіки
- Г. Кошти, що вкладаються в акції, облігації та цінні папери.

6. Непланові інвестиції – це:

- А. Інвестиції, що вкладаються в обладнання і будівництво нових промислових об'єктів
- Б. Інвестиції, що вкладаються в житлове будівництво
- В. Інвестиції в акції та облігації
- Г. Зростання запасів нереалізованої продукції, незавершеного будівництва, сировини та матеріалів.

7. Якщо чисті приватні інвестиції зростають, то економіка знаходиться:

- А. У фазі економічного зростання
- Б. У фазі економічної кризи

- В. У точці піку в економічному розвитку
- Г. У точці економічного дна.

8. Якщо непланові інвестиції зростають, то економіка знаходиться:

- А. У фазі економічного зростання
- Б. У фазі економічної кризи
- В. У точці піку в економічному розвитку
- Г. У точці економічного дна.

9. До факторів збільшення попиту на інвестиції належать:

- А. Зменшення цін на обладнання
- Б. Технічний прогрес
- В. Зниження податків на прибуток підприємців
- Г. Усі відповіді правильні.

10. Мультиплікатор інвестицій – це відношення

- А. Приросту ЧНП до приросту інвестицій
- Б. Приросту інвестицій до приросту ЧНП
- В. Приросту інвестицій до приросту збережень населення
- Г. ЧНП до розміру інвестицій.

ЗАВДАННЯ №1.

Допустимо, що фірма розглядає 7 інвестиційних проектів, очікувана прибутковість яких відображає таблиця:

Проекти	Очікувана норма прибутку
А	12
Б	8
В	7
Г	15
Д	25
Ж	11
З	9

- 1) Якщо фірма бере кредит під 10% річних, то які з інвестиційних проектів будуть реалізовані?
- 2) Якщо відсоток за кредит збільшиться до 15%, то які проекти будуть збитковими?
- 3) Якщо відсоток зменшиться до 7%, то які інвестиційні проекти будуть реалізовані? Чи бачите ви залежність між ставкою відсотку по кредитах і величиною інвестицій?

ЗАВДАННЯ № 2.

Поясніть залежність між реальним відсотком і рівнем інвестицій. Які основні детермінанти визначають обсяг інвестицій? Чому графік інвестицій менше стабільний, ніж графіки споживання і збереження?

ЗАВДАННЯ № 3.

Відомо, що гранична схильність до споживання (MPC) в країні дорівнює 0,8. Розрахуйте мультиплікатор інвестицій. Чи згодні ви з твердженням про те, що чим більша MPC, тим більший мультиплікатор інвестицій?

ЗАВДАННЯ № 4.

В економіку країни було вкладено 20 млрд. грн.. інвестицій, що зумовило зростання ЧНП на 80 млрд. грн.. Розрахуйте мультиплікатор інвестицій.

ЗАВДАННЯ № 5.

Функція інвестицій визначається рівнянням $I = 40 + 0,4Y$, а функція збереження – рівнянням $S = -20 + 0,6Y$, де Y – ЧНП. Визначте, чому дорівнюватиме рівноважний ЧНП (Y).

Як пов'язані між собою збереження і інвестиції. Чи правильним є твердження про те, що збереження - це витрати з економіки, а інвестиції – ін'єкції в економіку? Яку роль відіграють інвестиції в економічному розвитку?

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua> і в таблиці наведіть показники динаміки інвестицій в Україні.

Тема 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП

Основні поняття:

- Фактичні витрати
- Заплановані витрати
- Метод "витрати - випуск"
- "Кейнсіанський хрест"
- Метод "вилучення – ін'єкції"
- Заплановані інвестиції
- Незаплановані інвестиції
- Модель "заощадження - інвестиції"
- Рецесійний розрив
- Інфляційний розрив
- Мультиплікатор витрат
- Ефект мультиплікатора
- Індуційовані витрати

- Автономні витрати.

Тести:

1. Відповідно до кейнсіанської теорії, рівень виробництва визначається величиною сукупного попиту. Це означає, що:
А. Виробництво доходу породжує попит на цей дохід
Б. Попит на гроші змушує підприємців виробляти товари та послуги
В. Обсяг продукції, який підприємці вирішують виробляти, буде визначатись попитом на неї
Г. Усі відповіді правильні.
2. Згідно з моделлю "кейнсіанський хрест" макроекономічна рівновага передбачає рівність між:
А. Доходами і споживанням
Б. Доходами і збереженнями
В. Сукупними доходами і реальними витратами
Г. Сукупними доходами і фактичними інвестиціями.
3. Якщо в економіці спостерігається нерівновага, то заощадження дорівнюють
А. Фактичним інвестиціям
Б. Запланованим інвестиціям
В. Незапланованим інвестиціям
Г. Споживчим витратам.
4. Якщо економіка знаходиться в стані рівноваги, то:
А. Видатки споживачів будуть дорівнювати інвестиціям
Б. Видатки споживачів будуть дорівнювати збереженням
В. Доходи підприємців повинні дорівнювати їх інвестиціям
Г. Усі відповіді неправильні.
5. У кейнсіанській моделі рівноважний ЧНП визначається за методом:
А. Виробничим
Б. Доходів
В. Витрат
Г. Витрати – випуск.
6. Рецесійний розрив виникає в економіці, коли:
А. Фактичний ЧНП дорівнює потенційному ЧНП
Б. Фактичний ЧНП більше потенційного ЧНП
В. Існує надлишок сукупних автономних витрат
Г. Існує дефіцит сукупних автономних витрат.
7. Інфляційний розрив виникає в економіці, коли:
А. Фактичний ЧНП дорівнює потенційному ЧНП
Б. Фактичний ЧНП більше потенційного ЧНП

- В. Існує надлишок сукупних автономних витрат
Г. Існує дефіцит сукупних автономних витрат.

8. Якщо гранична схильність до споживання (MPC) дорівнює 0,8, то для ліквідації рецесійного розриву в розмірі 20 млрд. грн.. необхідно збільшити державні витрати на:

- А. 20 млрд. грн.
Б. 16 млрд. грн..
В. 4 млрд. грн..
Г. 24 млрд. грн..

9. Якщо непланові інвестиції зростають, то економіка знаходиться:

- А. У фазі економічного зростання
Б. У фазі економічної кризи
В. У точці піку в економічному розвитку
Г. У точці дна ділового циклу.

10. Зростання експорту країни за інших незмінних умов викличе:

- А. Зростання заощаджень
Б. Зростання інвестицій
В. Збільшення курсу національної валюти
Г. Збільшення сукупного попиту і реальних витрат в економіці країни.

ЗАВДАННЯ № 1.

Для деякої країни відомі наступні економічні показники (в млрд. грн.):

- споживання (C)= $200 + 0,15 D$ (доходу в розпорядженні);
- інвестиції (I)= 200;
- експорт = 125, імпорт = 25;
- податки (T) складають 200.

Проведіть розрахунки, заповніть таблицю і дайте відповіді на запитання:

1. При якому рівні сумарних доходів (ЧНП) економіка досягне макроекономічної рівноваги?
2. Чому дорівнює мультиплікатор інвестицій?
3. Якщо обсяг інвестицій зменшиться до 150 млрд. грн., при якому рівні сукупних доходів економіка досягне рівноваги?

ЧНП (сума доходів) (млрд. грн.)	Подат- ки (T) (млрд. грн.)	Дохід в розпоряд- женні (млрд. грн.)	Спожи- вання (C) (млрд. грн.)	Інвес- тиції (млрд.. грн.)	Держав ні закупки (млрд. грн.)	Чистий експорт (млрд.. грн.)	Сукуп- ний попит (млрд. грн.)
1800							
2000							
2200							
2400							
2600							

ЗАВДАННЯ № 2.

Закрита модель економіки країни характеризується рівнянням $Y = C + I + G$, де Y – ЧНП, C – сукупне споживання, I – сукупні інвестиції, G – державні закупки.

Сукупне реальне споживання описується рівнянням: $C = 100 + 0,8 Y$; $I = 50$ млрд. грн., $G = 50$ млрд. грн.. Визначте рівноважний обсяг національного виробництва (рівноважний ЧНП), величину реального споживання і величину заощаджень.

ЗАВДАННЯ № 3.

Відкрита модель економіки країни характеризується рівнянням $Y = C + I + G + X$, де Y – ЧНП, C – сукупне споживання, I – сукупні інвестиції, G – державні закупки, X – чистий експорт.

Сукупне реальне споживання описується рівнянням: $C = 100 + 0,7 Y$; $I = 80$ млрд. грн., $G = 60$ млрд. грн.. $X = 10$ млрд. грн.. Визначте рівноважний обсяг національного виробництва (рівноважний ЧНП), величину реального споживання і величину заощаджень.

ЗАВДАННЯ № 4.

В умовах економічної рівноваги фактичний реальний ЧНП становить 500 млрд. грн., потенційний ЧНП – 600 млрд. грн., гранична схильність до заощадження – 0,25. Розрахуйте величину рецесійного розриву. На яку величину необхідно змінити інвестиції, щоб усунути його?

ЗАВДАННЯ № 5.

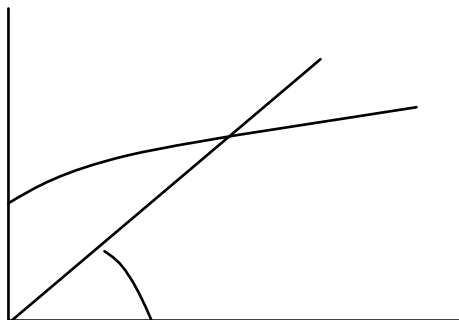
На початку року ЧНП країни становив 300 млрд. грн., а інвестиції – 20 млрд. грн.. Наприкінці року ЧНП країни склав 400 млрд. грн., а інвестицій було вкладено на суму 35 млрд. грн. Розрахуйте мультиплікатор і акселератор інвестицій.

ЗАВДАННЯ № 6.

Чому так званий "парадокс бережливості" проявляє себе лише в ситуації економіки з повною зайнятістю? Що відбудеться, якщо населення почне більше зберігати при появі в економіці інфляційного розриву?

ЗАВДАННЯ № 7.

На графіку представлена відома модель "кейнсіанський хрест", яка ілюструє можливості досягнення макроекономічної рівноваги.

Дайте відповіді на наступні питання: Які показники відкладаються на координатах для побудови цієї моделі?

1. Що означає бісектриса, яка проходить на графіку?
2. Що означає крива, яка перетинає бісектрису?
3. Яку з цих кривих ви могли б трактувати як сукупний попит, і яку – як сукупну пропозицію?

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет-сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua> і в таблиці наведіть показники рівня споживання, інвестицій, державних витрат в Україні.

Тема 10. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА І ЦИКЛІЧНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Основні поняття:

- Економічне зростання
- Екстенсивне економічне зростання
- Інтенсивне економічне зростання
- Економічний розвиток
- Модель Солоу
- Капіталоозброєність
- Граничні інвестиції
- Технічний прогрес
- Золоте правило нагромадження
- Джерела економічного зростання
- Залишок Солоу
- Економічні цикли
- Фази економічного циклу
- Теорії економічного циклу
- Модель мультиплікатора- акселератора.

Тести:

1. Найбільш суттєвий фактор економічного зростання – це:
А. Технологічні зміни у виробництві
Б. Збільшення об'єму капіталу
В. Збільшення кількості зайнятих у виробництві
Г. Економічна політика держави.
2. Економічне зростання може бути проілюстроване

- А. Зміщенням кривої виробничих можливостей вправо:
- Б. Зміщенням кривої виробничих можливостей вліво
- В. Рухом по кривій виробничих можливостей
- Г. Рухом від точки всередині кривої виробничих можливостей до точки на кривій.

3. У моделі "AD-AS" економічне зростання може бути представлене як:

- А. Зміщення вліво кривої AS
- Б. Зміщення вправо кривої AD
- В. Зміщення вліво кривої AD
- Г. Зміщення вправо кривої AS.

4. В економіці в стані повної зайнятості високі темпи економічного зростання потребують:

- А. Низької норми збережень та інвестицій
- Б. Високої норми збережень і низької норми інвестицій
- В. Високої норми збережень і високої норми інвестицій
- Г. Зменшення норми збережень і підвищення норми інвестицій.

5. Якщо результати розвитку національної економіки зростають швидше, ніж вкладені затрати, то це зростання:

- А. Інтенсивне
- Б. Екстенсивне
- В. Інноваційне
- Г. Прогресивне.

6. Економічне зростання вимірюється

- А. Приростом грошової маси
- Б. Приростом реального ВВП
- В. Зниженням рівня цін
- Г. Зниженням рівня безробіття.

7. Визначальними факторами економічного зростання в моделі Солоу є:

- А. Технічний прогрес
- Б. Капіталоозброєність
- В. Зростання населення країни
- Г. Покращення екологічної ситуації.

8. Що з наведеного нижче не впливає на зростання продуктивності праці:

- А. Збільшення чисельності працівників
- Б. Рівень освіти і кваліфікації працівників
- В. Рівень організації виробництва
- Г. Технологічні зміни у виробництві.

9. Цільовою функцією моделі Солоу є:

- А. Зростання капіталоозброєності
- Б. Зростання обсягів виробництва
- В. Зростання продуктивності праці
- Г. Зростання заощаджень.

10. Стійкий рівень капіталоозброєності в моделі Солоу досягається, якщо

- А. Норма заощаджень дорівнює нормі споживання
- Б. Інвестиції дорівнюють заощадженням
- В. $AD = AS$
- Г. Капітал, що інвестується, дорівнює капіталу, що вибуває.

ЗАВДАННЯ №1.

Відомі наступні дані про економіку деякої країни. Економіка знаходиться у стійкому стані. Відношення "капітал – випуск" стабільне і дорівнює 2,5. Щорічні темпи економічного зростання ВВП дорівнюють 3%. Щорічні амортизаційні відрахування дорівнюють 10%. Частка капіталу в доходах складає 30%. Необхідно визначити:

- 1) норму збережень при існуючому стійкому стані
- 2) граничну продуктивність капіталу при існуючому стійкому стані
- 3) чи виконуються в цьому стані вимоги золотого правила нагромадження
- 4) при якій граничній продуктивності капіталу досягається максимум споживання
- 5) яке співвідношення "капітал - випуск" відповідає новому стану економіки
- 6) якою повинна бути норма збережень, яка б забезпечила перехід до цього нового стану.

ЗАВДАННЯ №2.

У країні за минулий рік темпи зростання становили 5,8%, приросту основного капіталу – 8%, приросту населення – 2%, а частка капіталу у ВВП становила 0,35%. Обчисліть темп приросту сукупної продуктивності факторів виробництва ("залишок Солоу").

ЗАВДАННЯ №3.

У країні сукупний попит складається тільки із споживання і інвестицій. Середня схильність до споживання (APC) дорівнює 0,8. Відношення "капітал - продукт" складає 3. Економіка функціонує в умовах повної зайнятості. Проведіть розрахунки і заповніть таблицю.

Роки	ВВП (млрд. грн.)	Збереження (млрд. грн.)	Інвестиції (млрд. грн.)	Приріст ВВП (млрд. грн.)
2001	1000			
2002				
2003				
2004				

ЗАВДАННЯ №4.

Якщо в країні А гранична схильність до збереження дорівнює 0,2, у країні В – 0,25, а гранична продуктивність капіталу в країнах А і В однакова, яке з нижченаведених тверджень є правильним відповідно до моделі Домара:

- 1) темпи приросту реального випуску країни В складають 75% від даного показника країни А;
- 2) темпи приросту реального випуску країни А складають 80% від даного показника країни В;
- 3) темпи зростання реального випуску в країнах А і В однакові;
- 4) все вищевикладене не правильно.

ЗАВДАННЯ № 5.

До яких фаз класичного ділового циклу відносяться наступні економічні явища:

1) перевиробництво товарів та послуг	6) повна зайнятість населення
2) збільшення непланових інвестицій	7) зростання рівня безробіття
3) збільшення рівня виробництва і зростання цін	8) масові банкрутства малих підприємств
4) незначне підвищення рівня виробництва	9) падіння курсу цінних паперів
5) зменшення непланових інвестицій	10) зростання життєвого рівня населення
	11) масове використання новітніх технологій та інновацій

ЗАВДАННЯ № 5.

Використовуючи графічну модель економічного зростання Р. Солоу, продемонструйте правильну відповідь на наступне твердження: "Якщо збереження перевищують обсяг інвестицій, необхідних для оснащення праці капіталом, то економіка країни буде переходити:

- 1) до більш капіталоемкого економічного зростання, яке буде супроводжуватись збільшенням k^* ,
- 2) до менш капіталоемкого економічного зростання, яке буде супроводжуватись зменшенням k^* .

ЗАВДАННЯ № 6.

Які з наведених нижче пунктів не відносяться до передумов, характерних для неокласичної моделі економічного зростання:

- 1) досконала конкуренція і гнучкість цін на усіх ринках,
- 2) капіталоємкість – чисто технічне співвідношення, не пов'язане з цінами факторів виробництва,
- 3) враховується лише один фактор зростання – накопичення капіталу,
- 4) існує рівність цін виробничих факторів їх граничним продуктам.

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет - сайт Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>, Міністерства фінансів України - <http://www.minfint.gov.ua>, Міністерства економіки України - <http://www.me.gov.ua>, Національного банку України - <http://www.bank.gov.ua>, і в таблиці наведіть показники: розміру й структури інвестицій в Україні, розміру споживання і збереження, рівня продуктивності праці і факторів її зростання, а також основних напрямів інноваційної діяльності.

Тема 11. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Основні поняття:

- Функції держави
- Економічна рівновага
- Державні заощадження
- Національні заощадження
- Фіскальна політика
- Дискреційна фіскальна політика
- Автоматична фіскальна політика
- Мультиплікатор державних витрат
- Мультиплікатор податків
- Монетарна політика
- Норма обов'язкових резервів
- Облікова ставка
- Операції на відкритому ринку
- Монетарна експансія.

Тести:

1.Завданнями державного регулювання сучасної економіки є:

- А. Удосконалення ринкового механізму
- Б. Послаблення конкуренції
- В. Створення умов для ефективного використання обмежених ресурсів

Г. Справедливий розподіл доходів.

2. Якщо економіка регулюється державою, то ринковий механізм регулювання економіки:

А. Стає непотрібним:

Б. Поєднується з державним регулюванням

В. Використовується лише в окремих галузях економіки

Г. Діє пільги на рівні окремих підприємств.

3. Класичній теорії ролі держави в економіці відповідає таке положення:

А. Економіка потребує регулювання державою сукупного попиту

Б. Заробітна плата, ціни і процентні ставки гнучкі й саморегульовані

В. Держава повинна регулювати рівень цін і заробітної плати

Г. Держава повинна активно регулювати всі сфери економіки.

4. Кейнсіанській теорії ролі держави в економіці відповідає таке положення:

А. Економіка потребує регулювання державою сукупного попиту

Б. Заробітна плата, ціни і процентні ставки гнучкі й саморегульовані

В. Держава повинна регулювати рівень цін і заробітної плати

Г. Держава повинна активно регулювати всі сфери економіки.

5. Державна політика в області державних видатків і оподаткування називається:

А. Монетарною політикою

Б. Політикою перерозподілу доходів

В. Фіскальною політикою

Г. Політикою зайнятості.

6. Антиінфляційна фіскальна політика припускає:

А. Збільшення рівня оподаткування і зменшення державних витрат

Б. Зменшення і податкових надходжень і державних витрат

В. Збільшення і податкових надходжень і державних витрат

Г. Збільшення і рівня оподаткування і державних витрат.

7. Якщо уряд ставить за мету підвищення рівня реального ЧНП, він повинен:

А. Зменшити державні закупки товарів та послуг

Б. Зменшити соціальні виплати

В. Зменшити рівень бюджетного дефіциту

Г. Зменшити податки.

8. Якщо центральний банк прагне збільшити обсяг реального ВВП, які з нижче наведених заходів він не повинен проводити ?

А. Збільшити рівень інвестиційних витрат для збільшення рівня сукупних витрат

Б. Збільшити ставки відсотків, щоб стимулювати вклади населення в банки

- В. Зменшити банківські резерви
- Г. Збільшити кошти на поточних рахунках.

9. Термін "облікова ставка" означає:

- А. Ступінь впливу центрального банку на зростання грошової маси і реального ВВП
- Б. Відсоткову ставку по позиках, які надаються комерційним банкам центральним банком
- В. Відсоткову ставку по кредитах, які комерційні банки надають своїм клієнтам
- Г. Ставку по депозитах вкладників банків.

10. Якщо центробанк продає велику кількість державних цінних паперів на відкритому ринку, то він переслідує мету:

- А. Зробити кредити більш доступними
- Б. Збільшити грошову масу в обігу
- В. Зменшити загальну масу грошей в обігу
- Г. Збільшити обсяг інвестицій.

ЗАВДАННЯ №1.

Які з перерахованих нижче благ ви віднесете до суспільних:

- охорона правопорядку в місті;
- електроенергія;
- оборона країни;
- освітлення вулиць міста;
- автостоянки;
- очищення парків міста;
- захист від стихійного лиха;
- медичне обслуговування;
- освіта;
- стадіони.

ЗАВДАННЯ № 2.

Відомий англійський економіст А. Маршалл говорив про державні витрати на систему освіти наступне: "Великі економісти одностайно вважають, що такі видатки дають справжню економію і що відмова від них є, з точки зору інтересів країни, і помилковим і аморальним рішенням" (А. Маршалл. Принципы экономической науки. Ч.1. М.: Прогресс – Универс, 1993. – С. 104 – 105). Чи згодні ви з таким твердженням. Відповідь обґрунтуйте.

ЗАВДАННЯ № 3.

Лауреат Нобелівської премії з економіки Дж. Бьюкенен разом з відомим економістом Г. Таллоком у книзі "Підрахунок згоди" проаналізували мотиви прийняття політичних рішень. Вони вважають, що населення країни, переходячи із сфери ринкової діяльності на політичну сферу, не змінюють правил ринкової поведінки і прагнуть використовувати державні бюрократичні структури для задоволення власних інтересів. Дж. Бьюкенен разом з Г. Таллоком вважають, що "якщо фірми виступають як такі, що прагнуть досягти максимального прибутку", то політичних діячів слід розглядати як "прагнучих

до максимуму голосів виборців", а державні бюрократичні структури – як прагнучі до "максимального збільшення своїх розмірів". Проаналізуйте ці твердження і дайте відповіді на наступні запитання:

1. В чому полягають приватні інтереси політичних діячів і державних чиновників?
2. Чи можна переносити принципи ринкової економіки на політичну сферу?
3. Які вигоди намагаються отримати населення і політичні діячі в процесі виборів?

ЗАВДАННЯ № 4.

Якщо в умовах повної зайнятості існує бюджетний дефіцит, то яким він буде – структурним чи циклічним? Що являє собою фактичний бюджетний дефіцит? Чи можна стверджувати, що існування бюджетного дефіциту завжди наносить шкоду економічному розвитку країни? Який вид бюджетного дефіциту прямо залежить від фіскальної політики держави? Які ви знаєте способи фінансування бюджетного дефіциту?

ЗАВДАННЯ № 5.

Якщо витрати держави зростуть одночасно з податками на 40 млрд. грн, як це вплине на випуск ВВП?

ЗАВДАННЯ № 6.

Економіка країни характеризується такими даними: фактичний ВВП = 400 млрд. грн.; гранична схильність до споживання (MPC) = 0,8; рівноважний ВВП = 420 млрд. грн.

1. На яку величину повинні змінитись державні витрати (при інших рівних умовах) для того, щоб економіка країни досягла рівня рівноважного ВВП?
2. Як повинна змінитись величина податкових надходжень (при інших рівних умовах) для того, щоб економіка країни досягла рівня рівноважного ВВП?

ЗАВДАННЯ №7.

У таблиці наведені дані про величину реального ЧНП і величину чистих податкових надходжень (млрд. грн.).

Реальний ЧНП	Чисті податкові надходження	Державні витрати	Бюджетний дефіцит або надлишок
850	170		
900	180		
1000	190		
1050	200		
1100	210		
1150	220		
1200	230		

1. В умовах повної зайнятості величина ЧНП дорівнює 1150 млрд. грн., а обсяг державних витрат складає 200 млрд. грн.. при усіх рівнях реального ЧНП. Заповніть таблицю, розрахуйте величину дефіциту або надлишку при кожному рівні реального ЧНП.
2. Визначте характер залежності між динамікою ЧНП і зміною податкових надходжень;
3. Якщо мультиплікатор інвестицій дорівнює 10, а величина інвестицій збільшується на 10 млрд. грн., на яку величину зміниться обсяг рівноважного ЧНП, якщо сума податкових надходжень не змінюється?
4. Якщо мультиплікатор державних витрат також дорівнює 10, а держава ставить за мету збільшити обсяг реального ЧНП на 500 млрд. грн., на яку величину треба збільшити обсяг державних витрат?
5. В якому стані буде знаходитись економіка країни, якщо реальний ЧНП дорівнюватиме 900 млрд. грн.?

ЗАВДАННЯ № 8.

Економіка країни знаходиться у стані рівноваги. Гранична схильність до споживання дорівнює 0,75. Якщо держава збільшує державні закупки на 2 млрд. дол., не змінюючи податкові надходження, на скільки зміниться рівноважний ЧНП?

ЗАВДАННЯ № 9.

Чому дорівнюватиме загальний приріст грошової маси в країні, якщо норма обов'язкового резервування – 10%, а величина депозитів збільшується на 200 млн. грн.?

ЗАВДАННЯ № 10.

Обов'язкова норма резервування = 5%. Як зміниться пропозиція грошей, якщо банківська система надає кредити в розмірі 300 млн. грн.?

ЗАВДАННЯ № 11.

Які заходи монетарної політики матимуть найбільш стимулюючий вплив на економіку:

Облікова ставка	Операції на відкритому ринку	Норма обов'язкових резервів
Підвищити	Продавати облігації	Знизити
Знизити	Купувати облігації	Знизити
Знизити	Купувати облігації	Знизити
Підвищити	Продавати облігації	Збільшити

ЗАВДАННЯ № 12.

Які з наступних поєднань монетарної і фінансової політики призведуть до максимального збільшення сукупних витратів:

Норма обов'язкових резервів	Ставки податків	Державні витрати
Знизити	Знизити	Підвищити
Підвищити	Знизити	Підвищити
Підвищити	Підвищити	Знизити
Знизити	Знизити	Знизити

ЗАВДАННЯ № 13.

У країні економічний спад, зростає безробіття, відчувається зменшення попиту населення. Які заходи фінансової і монетарної політики допоможуть державі в даній ситуації? Відповіді занесіть в таблицю.

Політика	Вид політики	Інструменти	Наслідки
Грошово-кредитна (монетарна)			
Бюджетно-податкова (фінансова)			

ЗАВДАННЯ № 14.

Національний банк продав комерційним банкам державні облігації на суму 750 млн. грн. Як зміниться пропозиція кредитних грошей, якщо комерційні банки повністю використають свої кредитні можливості за умови, що норма обов'язкових резервів складає 18%?

ЗАВДАННЯ № 15.

Нижче перераховані деякі заходи фінансової політики. Для кожної з них визначить, чи є вона прикладом стимулюючої (Е) або стримуючої (С) фінансової політики, а також про який стабілізатор йде мова: автоматичний (А) або дискреційний (Д).

Заходи фіскальної політики	Стимулююча (Е) або стримуюча (С)	Автоматична (А) або дискреційна (Д)
Зменшені ставки індивідуального прибуткового податку		
Доходи зростають, в результаті чого люди сплачують все більшу частину свого доходу в якості податків		
У результаті кризи все більша кількість сімей здобуває право отримувати соціальну допомогу		
У країні затверджена нова космічна програма з дослідження Марса		
Уряд відмінив податкові пільги для підприємств малого бізнесу		
Збільшені державні дотації фермерам		
Прибутки корпорацій зростають, в результаті чого держава отримує все більшу суму податку на прибуток корпорацій		
Відбулося значне підвищення заробітної плати працівників бюджетної сфери		
Підвищені ставки податку на прибуток корпорацій		

ЗАВДАННЯ № 16.

Загальні резерви комерційних банків становлять 2 млрд. грн. Депозити цих банків складають 8 млрд. грн. Норма обов'язкових резервів – 20%. Якщо національний банк зменшить норму обов'язкових резервів до 18%, то на скільки може змінитись пропозиція грошей за умови використання надлишкових резервів для видачі кредитів?

ЗАВДАННЯ № 17.

Які з наведених нижче положень характерні для представників кейнсіанської школи і які для представників монетаризму?

- 1) кредитно-грошова політика практично неефективна, якщо крива переваги ліквідності відносно полого;
- 2) зміна грошової пропозиції здійснює передбачуваний вплив на рівень номінального ВВП;
- 3) в умовах відносно крутої кривої попиту на інвестиції кредитно-грошова політика неефективна;

- 4) коливання сукупних видатків впливає перш за все на обсяг виробництва і зайнятості, а не на рівень цін.

ЗАВДАННЯ № 18.

Чому, на погляд монетаристів фінансова політика держави може бути неефективною:

- 1) інвестиційні видатки не реагують на зміни ставки відсотку;
- 2) інвестиційні видатки швидко реагують на ставку відсотку;
- 3) позичаючи гроші у населення для фінансування дефіциту держбюджету, держава сприяє збільшенню ставки відсотку і провокує ефект витіснення.

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет - сайти Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>, Міністерства фінансів України - <http://www.minfint.gov.ua>, держкомітету по ринку цінних паперів - www.ssmc.gov.ua, Міністерства економіки України - <http://www.me.gov.ua>, Національного банку України - <http://www.bank.gov.ua>, і в таблиці наведіть показники доходів і видатків держбюджету України за 2000 – 2007 роки, величину та рівень його дефіциту або профіциту, величину норми резервування, облікової ставки та обсягів продажу державних цінних паперів.

Тема 12. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні поняття:

- Платіжний баланс
- Рахунок поточних операцій
- Рахунок капітальних операцій
- Резервні активи
- Валютний курс
- Номінальний валютний курс
- Паритет купівельної спроможності
- Фіксований валютний курс
- Плаваючий валютний курс
- Реальний валютний курс
- Зовнішня торгівля
- Абсолютні й порівняльні переваги
- Чистий експорт
- Функція чистого експорту
- Гранична схильність до імпорту.

Тести:

1. Абсолютна перевага у світовій торгівлі – це:
 - А. Здатність країни виробляти унікальні товари, які не можуть бути виготовлені ні однією іншою країною
 - Б. Здатність країни виробляти товари з меншими затратами часу
 - В. Спроможність виробляти товари й послуги з меншими альтернативними витратами
 - Г. Спроможність виробляти товари й послуги з меншими граничними витратами.
2. Принцип порівняльних переваг у світовій торгівлі вперше сформулював:
 - А. А. Сміт
 - Б. Д. Рікардо
 - В. Дж.М. Кейнс
 - Г. Ж.Б. Сей.
3. Міжнародна торгівля, що базується на принципі порівняльних переваг, призводить до:
 - А. Збільшення загальної маси виготовлених економічних благ
 - Б. Зниження цін на внутрішньому ринку
 - В. Зменшення світових цін
 - Г. Зменшення рівня споживання певних благ у країні, яка експортує свою продукцію.
4. Підвищення курсу української гривні до американського долару приведе до:
 - А. Подорожчання американських товарів і зменшення імпорту
 - Б. Здешевлення американських товарів і збільшення експорту
 - В. Подорожчання українських товарів і збільшення експорту
 - Г. Подорожчання українських товарів і збільшення імпорту.
5. Якщо відомо, що країна А може виготовити 200 телевізорів або 250 відеомагнітофонів, а країна Б - 150 телевізорів або 100 відеомагнітофонів, тоді:
 - 1). Країна А має абсолютні і порівняльні переваги у виробництві обох товарів
 - 2). Альтернативні витрати виробництва одного телевізора в країні А в умовах спеціалізації становлять 1,25 відеомагнітофона
 - 3). Країна А буде експортувати відеомагнітофони і імпортувати телевізори
 - 4) Країна Б не має абсолютних переваг у виробництві обох товарів
 - А. Правильна відповідь 2.
 - Б. Правильна відповідь 2 і 3
 - В. Правильна відповідь 3 і 4
 - Г. Правильна відповідь 2,3,4.
6. Прихильники протекціонізму стверджують, що мито, квоти та інші торгові бар'єри необхідні для:
 - А. Захисту молодих галузей від іноземної конкуренції

- Б. Збільшення зайнятості населення
- В. Запобігання демпінгу
- Г. Усі відповіді правильні .

7. Складова частина платіжного балансу країни – рахунок поточних виплат – не включає:

- А. Товарний експорт
- Б. Чисті доходи від інвестицій
- В. Зміни в активах країни за кордоном
- Г. Транспортні послуги іноземним країнам.

8. Активне сальдо платіжного балансу збільшиться, якщо в країні:

- А. Зменшаться реальні процентні ставки
- Б. Зростуть темпи інфляції
- В. Збільшаться темпи економічного росту
- Г. Нічого з перерахованого вище не відбудеться.

9. Україна встановлює жорсткий контроль над зовнішньою торгівлею з тим, щоб знизити дефіцит платіжного балансу. Одним з наслідків такої політики буде:

- А. Зниження рівня інфляції у країні
- Б. Підвищення реальної заробітної плати
- В. Зростання ВВП
- Г. Зменшення українського імпорту.

10. Які основні перешкоди лежать на шляху України для її входження як рівноправного партнера у світове господарство?

- А. Високий рівень інфляції у країні
- Б. Високий рівень безробіття
- В. Низька конкурентоспроможність її продукції
- Г. Недостатній професійний рівень кадрів.

ЗАВДАННЯ №1.

Припустимо, що попит і пропозиція на ринку фотоапаратів в США і Японії має наступну динаміку (див. таблицю)

Ціна (дол.)	Обсяг попиту в США (млн. шт.)	Обсяг пропозиції в США (млн. шт.)	Обсяг попиту в Японії (млн. шт.)	Обсяг пропозиції в Японії (млн. шт.)
5	5	2	2,5	1
10	4	3	2	3
15	3	4	1,5	5
20	2	5	1	7

1. Припустимо, що між країнами відбувається вільна торгівля. Чому буде дорівнювати рівноважна ціна на фотоапарати?
2. Яка країна буде експортувати фотоапарати в іншу країну? Чому?
3. Яким буде обсяг експорту?
4. Припустимо, що США вводять імпортне мито в розмірі 10 дол. На кожний фотоапарат. Що відбудеться з обсягом експорту і імпорту в цій країні?

ЗАВДАННЯ № 2.

Країна А може виготовити 200 млн. пар взуття або 100 млн. шт. Калькуляторів, а країна Б – 80 млн. пар взуття або 120 млн. шт. калькуляторів. Визначте абсолютні й порівняльні переваги обох країн та напрями їх спеціалізації.

ЗАВДАННЯ № 3.

Ціна споживчого кошика в Україні зросла на 15%. Вартість ідентичного споживчого кошика в США зросла на 5%. За цей час гривня подорожчала з 5,8 до 5,2 грн./дол.. Визначте зміни у рівні життя в Україні по відношенню до рівня життя в США.

ЗАВДАННЯ № 4.

Країна Б має такі показники платіжного балансу (млн. дол.): сальдо рахунку поточних операцій – -140, сальдо рахунку капітальних операцій - +100, сальдо статті "помилки та упущення" - +16. На скільки треба зменшити резервні активи, щоб урівноважити платіжний баланс?

ЗАВДАННЯ № 5.

Якщо інфляція в Естонії нижче, ніж в Україні, як це впливатиме на обмінний курс між кроною і гривнею? Якщо існує досконала мобільність капіталу, де буде нижча ставка відсотку?

ЗАВДАННЯ № 6.

На основі наведених нижче статей складіть платіжний баланс країни, та виділіть в ньому поточний баланс і баланс руху капіталів:

- Експорт нафти – 6 млрд. дол.
- Імпорт зерна – 5 млрд. дол.
- Експорт зброї – 2 млрд. дол.
- Доходи від іноземних туристів – 6 млрд. дол.
- Грошові перекази іноземців з країни – 2 млрд. дол.
- Купівля акцій приватних корпорацій інших країн
- Купівля золота у іноземних громадян.

ЗАВДАННЯ № 7.

Чи є правильним, з вашої точки зору, наступне твердження:" Найбільш бідні країни не можуть повноцінно брати участь в міжнародній торгівлі. У них немає розвинених ресурсів – капіталу, підготовленої робочої сили, сучасних технологій, і тому їм немає що експортувати".

ЗАВДАННЯ № 8.

Використовуючи дані платіжного балансу країни (в млрд. дол.), наведені в таблиці і основні макроекономічні тотожності, розрахуйте:

1. Величину балансу руху капіталу;
2. Баланс поточних операцій;
3. Величину торгового балансу

Товарний експорт	+ 80
Товарний імпорт	- 60
Експорт послуг	+30
Імпорт послуг	- 20
Чисті доходи від інвестицій	-10
Чисті грошові перекази	+20
Приток капіталу	+20
Витік капіталу	-80
Зміна валютних резервів	+20

ІНТЕРНЕТ-ЗАВДАННЯ

Відвідайте Інтернет - сайти Держкомітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua> і Світового банку - <http://www.worldbank.org.ru> , і в таблиці наведіть показники розвитку світової торгівлі, величини експорту і імпорту в Україні та їх динаміку за 2003 – 2007 роки, а також структуру та величину платіжного балансу України.

Таблиця 1. Основні погляди представників деяких шкіл економічної теорії

Школа	Основна ідея	Принципи грошово-кредитної політики	Ціни та інфляція	Обсяг виробництва та зайнятість	Політика в галузі доходів
1	2	3	4	5	6
1.Класична політична економія	Ціни вільно коливаються; економічну рівновагу забезпечує дія сукупності економічних законів	Кількість грошей в обігу залежить від зміни кількості срібла і золота і впливає на ціни й рівень ділової активності. Норма відсотку визначається співвідношенням попиту і пропозиції	Рівень цін залежить від кількості грошей в обігу, а динаміка цін – від коливань попиту і пропозиції товарів.	Пропозиція саме породжує попит (закон Сея). Економіка завжди прагне стану повної зайнятості. Рівень зайнятості визначається попитом і пропозицією робочої сили.	Доходи забезпечуються через реалізацію економічних інтересів.
2.Джон М. Кейнс	Ринкові відносини необхідно підсилювати і регулювати державним впливом на величину сукупного попиту. Попит породжує власну пропозицію.	Кількість грошей в обігу контролюється державою. Норма відсотка не може бути високою, оскільки на основі граничної ефективності капіталу вона визначає обсяг приватних інвестицій.	Повне використання виробничих потужностей призводить до підвищення попиту, а потім і до інфляції.	Економіка прагне до повної зайнятості, але держава повинна забезпечувати необхідний обсяг сукупного попиту. Зайнятість залежить від сукупного попиту і реальної зарплати.	Сукупні доходи впливають на рівень споживання і збереження і залежать від макроекономічної ситуації
3. Кейнсіанці	Необхідне управління економікою на основі моделей Дж.М. Кейнса	Об'єктом регулювання має бути лише норма відсотка, а не кількість грошей в обігу.	Помірна інфляція розглядається як плата за повну зайнятість.	Забезпечення повної зайнятості є головним завданням економічної політики.	Політика в галузі доходів є головним інструментом контролю за інфляцією.
4. Монетаризм.	Підтримка контролю за гро-	Економічна політика повинна	Інфляцію породжує тільки те, що	Високий обмінний курс є головною причиною	Політика в галузі доходів має

	шовою масою, монетарна політика працює через зміни ставки відсотку	обмежуватись політикою у грошово-кредитній сфері, збільшуючи пропозицію грошей на 3 -5 % на рік	держава створює занадто багато грошей, і ніщо інше	спаду виробництва в галузях, що наражаються на значну конкуренцію з боку іноземних фірм.	доповнювати монетарну політику.
5. Школа економіки пропозиції	Мета державної політики – стимулювання розвитку виробництва	Створення стимулів для збільшення обсягів збережень і інвестицій	Інфляція зменшується, якщо зростає виробництво	Непотрібні заходи державного регулювання стримують зростання економічної активності	Зменшення податків на доходи стимулює економіку перш за все за рахунок збільшення ретельності в роботі, а не за рахунок збільшення споживання
6. Теорія раціональних сподівань (нова класична теорія)	Активна фінансова і монетарна політика як правило являються неефективними з точки зору стабілізації економіки	Державна фінансова і монетарна політика в більшій мірі призводять до нестабільності, ніж до стабільності	Люди передбачають майбутню інфляцію і пристосовуються до неї шляхом прийняття власних рішень	Заходи фінансової і монетарної політики можуть мати певні наслідки в короткостроковому періоді, але в довгостроковому періоді вони відіграють незначну роль в розвитку економіки	Очікування людей по відношенню до фінансової і монетарної політики часто роблять їх неефективними

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Агапова Т.А., Середина С.Ф. Макроэкономика. – М.: МГУ, 2005.
2. Бункина В.Д., Баластрик Л.О. Макроэкономика: Учебник. – М.: ДИС, 1997.
3. Григорі Н. Манків. Макроекономіка: Підручник. К.: Основи, 2000.
4. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Макроэкономика: Пер. с англ.- СПб.: Литера плюс, 1997.
5. Дорнбуш Р., Фишер С. Макроэкономика. - М.: МГУ, 1997.
6. Долан Э.Д., Кэмпбелл К.Д., Кэмпбелл Р.Д. Деньги, банковское дело и денежно - кредитная политика. - М.: ПРОФИСО, 1991.
7. Мэнкью Н.Г. Принципы экономикс. - СПб.: Питер, 1999.
8. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. М.:ИНФРА - М, 2006.
9. Нуреев Р.М. Курс макроэкономики: Учебник для вузов. - М.: Норма, 2006.
10. Пол А. Самуэльсон, Вильям Д. Нордхаус. Экономика. Пер. с англ. – М.: ЛБЗ, 2000.
11. Радіюнова І.Ф. Макроекономіка та економічна політика: Підручник. – К.: Таксон, 1996.
12. Сакс Дж., Лоррен Ф. Макроэкономика. Глобальный поход. - М.: Дело, 1996.
13. Савченко А.Г., Пухтаєвич Г.О., Тітьонко О.М. Макроекономіка: Підручник. - К.: Либідь, 1999.
14. Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Макроекономіка: Пер. з англ.- К.: Основи, 1995.
15. Соболев В.М. Макроэкономика: Уч. пособие. – Харьков: НВФ "Студцентр", 1997.
16. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика. - М.: Дело ЛТД, 1993.

ЗМІСТ

	Стор.
Передмова.....	3
Тема 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА.....	5
Тема 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ.....	9
Тема 3. РИНОК ПРАЦІ.....	16
Тема 4. ТОВАРНИЙ РИНОК І МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА.....	19
Тема 5. ГРОШОВИЙ РИНОК.....	23
Тема 6. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ.....	28
Тема 7. СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ.....	32
Тема 8. ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ.....	35
Тема 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП.....	38
Тема 10. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА І ЦИКЛІЧНІСТЬ ЕКОНОМІЧ- НОГО РОЗВИТКУ.....	42
Тема 11. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	46
Тема 12. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	53
Додаток 1.....	58
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	60

Навчальне видання

Практикум з курсу макроекономіки (основні поняття, формули, тести, завдання, проблеми, література) (для самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальностей 6.050.100 "Економіка підприємства", "Облік і аудит" і 6.050.200 - "Менеджмент організацій")

Укладач: Валентина Петрівна Решетило

Редактор: М.З. Аляб'єв

План 2007, поз. 163-М

Підп. до друку 7.05.07	Формат 60 x 84/1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Умовн.-друк. арк. 2,3	Обл.-вид. арк. 3,0
Замовл. №	Тираж 300 прим.	

61002, Харків, вул. Революції, 12

61002, Харків, вул. Революції, 12
Сектор оперативної поліграфії ІОЦ ХНАМГ